

Tekniikka

Palopäällystön koulutus

OPINNÄYTETYÖ

RAJAVARTIOLAITOKSEN JA ALUEEN PELASTUSTOIMEN YHTEISTYÖ MERELLISISSÄ ONNETTOMUUKSISSA

Yhteistyön nykytila ja kehitys

Ville Tuovinen

29.3.2016 Teemu Rautava

SAVONIA–AMMATTIKORKEAKOULU - TEKNIikka, KUOPIO		
Koulutusohjelma		
Palopäälylystön koulutusohjelma		
Tekijä		
Ville Tuovinen		
Työn nimi		
Rajavartiolaitoksen ja alueen pelastustoimen yhteistyö merellisissä onnettomuuksissa		
Työn laji	Päiväys	Sivumäärä
Opinnäytetyö	20.3.2016	55+11
Työn valvoja	Yrityksen yhdyshenkilö	
yliopettaja Matti Honkanen	komentajakapteeni Pekka Parkkali	
Yritys		
Rajavartiolaitoksen esikunta		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistyötä. Tutkimuksessa käsiteltiin merellisiin onnettomuuksiin liittyvää yhteistoimintaa. Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen lisääntynyt yhteistyö loi tarpeen opinnäytetyölle, jossa tarkastellaan yhteistoiminnan nykytilaa ja kehitystarpeita.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosiossa yhteistoimintaa tarkasteltiin molempia viranomaisia ohjaavien lakien ja ohjeiden pohjalta. Lisäksi osiossa havainnollistettiin johto- ja yhteistoimintasuhteiden määräytymistä erilaisissa tilanteissa kuvien ja taulukoiden avulla.</p> <p>Tutkimus oli luonteeltaan kvalitatiivinen, tällä tavoin saatiin molempien viranomaisten henkilöstöltä avoimia vastauksia yhteistyön toimivuudesta ja kehitystarpeista. Materiaali analysoitiin sisällön analyysin keinoin, ja tulokset ovat luettavissa viidennessä luvusta.</p> <p>Opinnäytetyö osoitti, että useimmat vastaajat olivat tyytyväisiä yhteistoiminnan tasoon, mutta toisaalta kyselytutkimuksessa nousi esiin muutamia asioita, joita olisi tulevaisuudessa aihetta kehittää. Useimmat opinnäytetyön kyselyyn vastanneet uskoivat, että yhteistyö pysyy jatkossa vähintään nykyisen kaltaisena tai paranee entisestään.</p>		
Avainsanat		
pelastustoimi, meripelastus, yhteistyö, SAR, pelastustoiminta, johtaminen, johtovastuu		
Luottamuksellisuus		
julkinen		

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Degree Programme Fire Officer (Engineer)		
Author Ville Tuovinen		
Title of Project Co-operation Between the Emergency Services and the Border Guard Concerning Maritime Incidents.		
Type of Project Final Project	Date March 20, 2016	Pages 55+11
Academic Supervisor Mr. Matti Honkanen, Head Instruc-	Company Supervisor Mr. Pekka Parkkali, Lt. Commander	
Company Headquarters of the Finnish Border Guard		
Abstract <p>The aim of this final project was to research how the co-operation works between the Border Guard and the Emergency Services. Only the co-operation concerning maritime incidents is researched in the final project. The co-operation between these authorities has increased recently and that has created a need to investigate how the co-operation works at the moment and if there are probably challenges concerning the subject.</p> <p>In this final project the basis of the co-operation was examined by reviewing the laws and guidelines of both of the authorities. The research was made using the qualitative research method which was a successful way to get information from the personnel of these authorities. The material was analysed using a content analysis.</p> <p>The research showed that most of the respondents were satisfied with the quality of the co-operation but there were some points that came out which possibly require improving in the future. Most of the respondents trust that the co-operation will develop in the future or the level of the co-operation will stay at least on the current level.</p>		
Keywords the emergency services, search and rescue, co-operation, SAR, rescue operations, commanding, incident command responsibility		
Confidentiality public		

ESIPUHE

On rauhallinen heinäkuinen lauantai-ilta, ja vieno kesätuuli puhaltaa rannikolla. Ihmiset ovat suunnanneet saaristoon viikonlopun viettoon, toiset mökeilleen, toiset retkisatamiin. Toistaiseksi ilta on ollut rauhallinen, mutta tilastot osoittavat, että kyseessä on yksi vuoden kiireisimmistä ajankohdista. Alueen mukaan Rajavartiolaitoksen veneet ovat joko liikenteessä tai miehistö varalla. Paikallisen pelastuslaitoksen vene seisoo laiturissa, vuorokausirytmisä toimiva asema on ollut tänään kiireinen metsäpalojen vuoksi.

Meripelastuskeskus vastaanottaa puhelun, soittajana on hädissään oleva nuori mies. Hän oli ollut seurueineen vetämässä vesisuksia, kun yhtäkkiä yksi kaveruksista huomasi, että vesihiihtäjä oli tipahtanut pois suksilta. Kaverukset olivat ennen onnettomuuden havaitsemista katselleet Youtube-videota, kukaan ei ollut aivan varma siitä, missä vaiheessa vesihiihtäjä oli kaatunut. Vesihiihtäjää oli etsitty hetki, mutta pian veneen kuljettaja päätti soittaa meripelastuskeskukseen.

Kyseessä on hätätilanne. Meripelastuskeskus hälyttää paikalle Rajavartiolaitoksen partioveneen, meripelastushelikopterin ja vapaaehtoisen meripelastusyksikön, minkä jälkeen meripelastuskeskuksesta soitetaan alueen hätäkeskukseen ja pyydetään hälyttämään juuri alkaneelle tehtävälle *ihmisen pelastaminen vedestä* -vasteen mukainen pelastustoimen muodostelma.

Paikallisella pelastuslaitoksella syttyy punainen valo ja kaiuttimesta kaiku hälytysilmoitus. Yhteinen tehtävä alkaa, kun päivystävä palomestari ottaa yhteyttä meripelastuskeskukseen ja ilmoittaa vastaanottaneensa tehtävän.

Vuonna 2014 pelastustoimi osallistui 101 kertaa meripelastustoimen tehtäville, joista useimmat tehtävät olivat hälytys- tai hätätilanteita. Pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistyö on viime vuosina tiivistynyt, ja sen vuoksi tässä työssä tarkastellaan yhteistyön nykytilaa ja sen kehitystarpeita.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	10
2 MERIPELASTUKSEEN LIITTYVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ JA OHJEET	13
2.1 Rajavartiolaitos ja muut meripelastusviranomaiset	13
2.2 Pelastustoiminnan käsite	14
2.3 Merellisten onnettomuuksien luokittelu pelastustoimen näkökulmasta	15
2.4 Virka-avun ja pelastustoimintaan osallistumisen erot	17
2.5 Öljyntorjunta rannikolla ja merialueella	18
3 PELASTUSTOIMI JA MERIPELASTUS	20
3.1 Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen yhteistoimintasuunnitelma	20
3.2 Johtovastuu	20
3.3 Johtosuhteet	23
3.4 Tilastot	27
3.5 Yhteistoiminnan kehityshankkeita	28
4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ	31
4.1 Viitekehys	31
4.2 Tutkimusongelman rajaaminen ja tutkimuskysymykset	32
4.3 Tutkimuksen suorittaminen	32
4.4 Tutkittava joukko ja aineiston käsittely	33
4.5 Kyselylomake	34
5 TULOKSET	37
5.1 Empiirinen aineisto	37
5.2 Yhteenvedo tuloksista	45
6 POHDINTA	49
6.1 Yhteistyön nykytila ja kehitys	49
6.2 Jatkotutkimukset	52
6.3 Opinnäytetyöprosessi	52

LÄHTEET

54

LIITTEET

56

LYHENTEET JA KÄSITTEET

Lyhenteet

COSPAS-SARSAT ELY	Satelliittivälitteinen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	meripelastuksen	hälytysjärjestelmä
HARVA	Eri viranomaisten operatiivisen yhteistyön kehittämishanke harvaan asutuilla alueilla		
LUP	Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos		
MIRG	Maritime incident response group, pelastustoimen erikoiskoulutettu meripelastusryhmä		
MoMeVa	Monialaisiin merionnettomuuksiin varautumisen yhteistoimintasuunnitelma		
MRCC	Maritime Rescue Co-ordination Center, meripelastuskeskus		
MRSC	Maritime Rescue Sub-Center, meripelastuslohkokeskus		
OSC	On-scene Co-ordinator, onnettomuuspaikanjohtaja		
PRONTO	Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto		
PTJ	Pelastustoiminnan johtaja, pelastustoimi		
RU	Rescue unit, pelastusyksikkö		
SLMV	Suomenlahden merivartiosto		
SMC	Search and rescue Mission Co-ordinator, Etsintä- ja pelastustoiminnan johtaja meripelastuskeskuksessa, meripelastusjohtaja		
SRU	Search and rescue unit, etsintä- ja pelastusyksikkö		
SMPS	Suomen Meripelastusseura, vapaaehtoinen järvi- ja merialueella toimiva meripelastusorganisaatio		
SYKE	Suomen ympäristökeskus		
TRIAGE	Kiireellisyysdenarviointijärjestelmä		
VAPEPA	Vapaaehtoinen pelastuspalvelu		

Käsitteet

Hälytysvasteella tarkoitetaan hätäkeskuspäivystäjän hälyttämiä resursseja. Se määräytyy vaste-ehdotuksen mukaan, joka on vastuuviranomaisen ennalta määrittelemä.

Johtosuhteella tarkoitetaan organisaation henkilöiden ja johtoportaiden asemaa toisiinsa nähden. Johtosuhde voi olla käskysuhde, toimialasuhde tai yhteistoimintasuhde. Pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen johtosuhde merellisessä onnettomuudessa voi olla jokin tai yhtä aikaa moni edellä mainituista suhteista. (Pelastustoiminnan johtaminen 2005, 32.)

Yhteistyön ja yhteistoiminnan käsitteet opinnäytetyössä

Vesa Valtonen on väitöskirjassaan *Turvallisuustoimijoiden yhteistyö operatiivis-taktisesta näkökulmasta (2010)* käsitellyt termejä yhteistyö ja yhteistoiminta, sekä pyrkinyt selvittämään niiden keskinäisiä merkityssuhteita nimenomaan viranomaisyhteistyön näkökulmasta.

Valtonen on väitöskirjaansa (2010, 99-101) varten laatinut käsiteanalyysin viranomaisyhteistyöstä, jonka tavoitteena on ollut muun muassa selvittää yhteistyö-yläkäsitteen ominaispiirteitä ja tutkia yhteistyön ja yhteistoiminnan keskinäistä suhdetta. Tutkimukseen osallistuneet turvallisuusalan asiantuntijat eivät muodostaneet käsitteistä aivan yhdenmukaista mielipidettä, vaan osa tutkijoista piti yhteistoimintaa ja osa yhteistyötä syvempänä yhteisen toiminnan muotona. Väitöskirjan toisessa laajassa empiirisessä aineistossa asiantuntijapaneeli muodosti yhteisen näkemyksen, jonka mukaan yhteistoiminta edusti syvempää yhteisen toiminnan muotoa kuin yhteistyö. Valtonen suhtautuu paneelin tulokseen työssään kriittisesti ja käyttää useita muita lähteitä empiirisen aineiston lisäksi pohtiessaan edellä mainittujen termien suhdetta.

Tässä työssä yhteistoiminta kuvaa asiantuntijapaneelin tuloksen mukaisesti yhteistyötä syvempää yhteistä toimintaa. Oman opintojen aikana muotoutuneen näkemykseni mukaan yhteistoiminta on laajemmassa kontekstissa tapahtuvaa yhteistä toimintaa ja yhteistyö konkreettisempaa ”tekemistä”.

Pelastustoiminnan käsitteet

Pelastuslaitosten Kumppanuusverkosto on julkaissut vuonna 2013 pelastusalan uudet käsitteet, joilla vanha käsitteistö osittain korvataan. Taulukossa 1 esitellään uutta käsitteistöä ja verrataan sitä vanhaan. Uusi käsitteistö on huomattavasti alla esitettyä laajempi, mutta taulukkoon on kerätty opinnäytetyöhön liittyviä keskeisiä käsittemuutokset. Käsitteistö on hyväksytty käyttöön otettavaksi 21.2.2013 ja siirtymäjakso vanhojen ja uusien käsitteiden välillä päättyy KEJOn käyttöönottoon. (Pelastustoiminnan käsitteet 2013, 9.)

Taulukko 1. Uusia ja vanhoja käsitteitä (Pelastustoiminnan käsitteet 2013, 9.)

Uusi käsite	Vanha käsite
PelKE (Pelastuskomppanian esikunta)	TOJE (Toiminta-alueen johtoelin)
Pelastuskomppanian vastuualue	Toiminta-alue
Pelastusjoukkueen johtaja	Kaistanjohtaja
Pelastusjoukkueen vastuualue	Kaista
Pelastusryhmän johtaja	Työskentelypaikanjohtaja
Pelastusryhmän vastuualue	Työskentelypaikka

Pelastusjoukkueen johtajasta puhuttaessa kentällä käytetään tällä hetkellä useita eri termejä, kuten palomestari, päivystävä palomestari, päivystävä päällystöviranhaltija, P3x. Tässä työssä puhutaan pelastusjoukkueen johtajasta, joka käsitteenä vastaa kaikkia edellä mainittuja käsitteitä ja on uuden Pelastustoiminnan käsitteet -julkaisun mukainen.

Pelastustoiminnan johtaja on henkilö, joka on pelastustehtävästä johtovastuussa oleva viranomainen (Pelastuslaki 397/2011, 34 §.).

1 JOHDANTO

Taustat

Tämä opinnäytetyö tähdään tilaustyönä Rajavartiolaitokselle. Opinnäytetyön aihe tuli tarpeesta tarkastella ja selkeyttää Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen yhteistyötä merellisten onnettomuuksien operatiivisessa toiminnassa. Yhteistyö näiden meripelastusviranomaisten välillä on tiivistynyt viime vuosina aluepelastuslaitosten vakiintumisen myötä, ja pelastuslaitoksen rooli meripelastusviranomaisena korostuu erityisesti suur-onnettomuuksiin varauduttaessa.

Oma taustani on vapaaehtoisessa meripelastuksessa, joten etsin aihetta, joka syventäisi tietämystäni meripelastuksesta sekä pelastustoimen ja meripelastustoiminnan rajapinnoista. Koska minulle tarjottiin mahdollisuutta tehdä opinnäytetyö Rajavartiolaitokselle juurikin minua kiinnostavasta aihepiiristä, tartuin tilaisuuteen.

Tavoite

Opinnäytetyön tavoite on kaksiosainen. Ensimmäisenä tavoitteena on selvittää Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen yhteistyön nykytilaa pelastuslaitostasolla merellisten onnettomuuksien ja meripelastuksen viitekehyksessä. Työssä pyritään löytämään yhteistyölle haasteita asettavia tekijöitä ja antamaan kehitysehdotuksia, joiden avulla yhteistyötä voitaisi parantaa. Osana opinnäytetyötä tehdään kvalitatiivinen tutkimus, joka toteutetaan lähettämällä rannikon pelastuslaitoksien ja Rajavartiolaitoksen edustajille kysely. Kyselyn tarkoituksena on selvittää yhteistoiminnan nykytilaa, haasteita ja kehittämistarpeita.

Toinen opinnäytetyön tavoitteista on selkeyttää pelastustoimen tehtävänkuvaa meripelastuksessa, mikä on tässä työssä toteutettu tarkastelemalla johtosuhteita ja johtovastuun määräytymistä merellisissä onnettomuustilanteissa. Pelastustoimen roolista meripelastuksessa on määrätty meripelastuslain neljännessä pykälässä, mutta työn tilaajan toiveesta aihetta käsitellään ja kirjoitetaan opinnäytetyössä auki.

Työn teoriaosiota varten olen päivittänyt organisaatiomallit tavanomaisten merellisten onnettomuuksien sekä merellisten suur- ja monialaonnettomuuksien johtosuhteista vastaamaan pelastustoimen nykyistä termistöä ja selittänyt uudistetut pelastusalan termit. Organisaatiomallit ovat työn tilaajan ja Pelastusopiston hyödynnettävissä, kun opinnäytetyö on julkaistu.

Työn rakenne

Jotta edellä mainittuihin tavoitteisiin päästäisiin, on opinnäytetyössä esitetty kolme tutkimuskysymystä:

1. Mitkä ovat pelastuslain ja meripelastuslain keskeiset erot pelastustoiminnan osalta, entä kuinka lait velvoittavat vastuuviranomaisia?
2. Millainen on pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistyön nykytila meripelastuksessa, ja kuinka sitä tulisi kehittää?
3. Mitkä ovat merkittävimpiä haasteita pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen toimivalle viranomaisyhteistyölle?

Opinnäytetyön toinen ja kolmas luku luovat teoreettisen viitekehyksen työssä toteutettavalle tutkimukselle ja vastaavat ensimmäiseen tutkimuskysymykseen. Työn neljännessä luvussa kerrotaan tutkimustehtävän toteuttamisesta ja valituista tutkimusmetodeista. Viidennessä luvussa kuvataan ja analysoidaan saatuja tutkimustuloksia sekä tehdään yhteenveto tuloksista. Opinnäytetyön kuudes luku sisältää oman pohdinnan opinnäytetyöprosessista ja saaduista tuloksista sekä esityksiä mahdollisista jatkotutkimusaiheista.

Opinnäytetyö rajataan käsittelemään pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistointa ensisijaisesti meripelastustehtävien sekä merellisten onnettomuuksien osalta. Työssä ei käsitellä edellä mainittujen viranomaisten yhteistyötä maa-alueella eikä esimerkiksi tutustuta HARVA-toimintaan.

Pelastustoimen yhteistyö muiden viranomaisten kuin Rajavartiolaitoksen kanssa on rajattu pois tästä opinnäytetyöstä. Myös yhteistyö vapaaehtoisorganisaatioiden kuten Suomen Meripelastusseuran tai laajemmassa mittakaavassa VAPEPA:n kanssa on jätetty työn ulkopuolelle.

Pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistyöhön liittyy Helsingin ja Varsinais-Suomen pelastuslaitosten MIRG-toiminta. Toiminta on suhteellisen uutta, siitä ei ole tutkimustietoa. Kokonaisuus on kuitenkin niin suuri, että se on päätetty jättää työn ulkopuolelle. MIRG-toiminnan esittely ja tutkiminen on oman opinnäytetyön laajuinen aihe.

Opinnäytetyöstä rajataan pois evakuointikeskuksen perustaminen. Se on tehtävä, joka on osoitettu pelastustoimelle merellisessä suur- tai monialaonnettomuudessa. Evakuointikeskuksen perustamista on tutkinut Ilari Hatakka vuonna 2014 Rajavartiolaitoksen toimeksi antamassa opinnäytetyössä Evakuointikeskuksen perustaminen merellisessä suuronnettomuudessa.

2 MERIPELASTUKSEEN LIITTYVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ JA OHJEET

2.1 Rajavartiolaitos ja muut meripelastusviranomaiset

Rajavartiolaitoksen toiminnalle luo kehyksen rajavartiolaki, mutta Rajavartiolaitoksen tehtävistä meripelastustoimen alla säädetään meripelastuslaissa (Rajavartiolaki 578/2005, 3 §). Rajavartiolaitos on johtava meripelastusviranomainen, ja se vastaa meripelastustoimen järjestämisestä Suomen merialueilla. Rajavartiolaitoksen tehtävänä on huolehtia meripelastustoimen suunnittelusta, kehittämisestä ja valvonnasta sekä huolehtia meripelastukseen osallistuvien viranomaisten ja vapaaehtoisten toiminnan yhteensovittamisesta. Rajavartiolaitos johtaa ja suorittaa etsintä- ja pelastustoimintaa ja vastaa vaaratilanteisiin liittyvästä radioviestinnästä. Lisäksi sen tehtävänä on osallistua vaaratilanteiden ennaltaehkäisyyn, vastata merenkulun avustuspalveluista, vastata COSPAS-SARSAT-järjestelmän kansallisesta yhteensovittamisesta ja hätäviestien vastaanottamisesta ja välittämisestä sekä antaa meripelastustoimeen liittyvää johtamiskoulutusta. Tätä kutsutaan yleisesti meripelastustoimeksi. (Meripelastuslaki 1145/2001, 3 §.)

Meripelastuslaissa on määritelty myös muut meripelastukseen osallistuvat viranomaiset:

- Hätäkeskuslaitos hälyttää etsintä- ja pelastusyksiköt, sekä meripelastustoimeen osallistuvan henkilöstön sopimuksen mukaan.
- TRAFI (Liikenteen turvallisuusvirasto) vastaa alusturvallisuuden kehittämisestä ja tarjoaa erityisosaamistaan Rajavartiolaitoksen käyttöön.
- Ilmatieteenlaitos tuottaa Rajavartiolaitokselle sää- ja meripalveluja sekä tarjoaa toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta.
- Liikennevirasto ylläpitää alusliikennepalvelua ja osallistuu etsintä- ja pelastustoimintaan omalla henkilöstöllä ja kalustolla.
- *Alueen pelastustoimi osallistuu etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käyttöön omaa henkilöstöä ja kalustoa. Sen lisäksi alueen pelastustoimi osallistuu pelastustoimintaan erikoiskoulutetulla meritoimintaryhmällä, mikäli siitä on alueen pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen kesken sovittu.*
- Poliisi ja Tulli osallistuvat pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi niille kuuluvaa henkilöstä ja kalustoa.

- Puolustusvoimien tehtävänä on valvoa merialuetta onnettomuus- ja vaaratilanteiden havaitsemiseksi ja paikantamiseksi alueelliseen koskemattomuuteen liittyen. Tämän lisäksi se osallistuu tarvittaessa etsintä- ja pelastustoimintaan omalla henkilöstöllään ja kalustollaan sekä tarjoaa käytettäväksi erityisasiantuntemustaan.
- Sosiaali- ja terveystieteiden viranomaiset vastaavat ensihoitopalvelun järjestämisestä ja puhelinvälitteisen lääkäripalvelun tuottamisesta.
- Ympäristöviranomaiset vastaavat aluksista aiheutuneiden öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunnasta yhdessä muiden viranomaisten kanssa. Tästä säädetään tarkemmin öljyvahinkojen torjuntalaissa. (Meripelastuslaki 1145/2001, 4 §.)

Edellä luetellut viranomaiset ovat velvollisia osallistumaan meripelastustoimen tehtäviin, mikäli se on viranomaisen toimialaan kuuluvien tehtävien osalta perusteltua tai jos vaaratilanteen vakavuus tai sen erityispiirre tekevät sen tarpeelliseksi. Meripelastustoimen tehtävän hoitaminen ei kuitenkaan saa merkittäväällä tavalla vaarantaa viranomaisen muun tärkeän lakisääteisen tehtävän suorittamista. (Meripelastuslaki 1145/2001, 4 §.)

Meripelastuslaissa säädetään viranomaisten lisäksi yksityisten henkilöiden velvollisuudesta osallistua meripelastukseen sekä tarvittaessa luovuttaa materiaalia käytettäväksi meripelastustoimen tehtävissä. Laissa säädetään myös palkkioiden ja korvausten maksamisesta meripelastustoimen tehtävään osallistuneelle. (Meripelastusohje 2010, 1.)

2.2 Pelastustoiminnan käsite

Pelastustoimen ja erityisesti sen hälytysluontoisten tehtävien yhteydessä puhutaan yleisesti pelastustoiminnasta, jonka sisältö on kirjattu pelastuslakiin. Pelastustoiminnalla tässä asiayhteydessä tarkoitetaan kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, ympäristöä ja omaisuutta onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia. (Pelastuslaki 379/2011, 2 §.)

Meripelastuksessa käytetyn termin *etsintä- ja pelastustoiminta* pelastustoimintaosuus poikkeaa selvästi pelastuslain termistä, sillä meripelastuksessa pelastustoimintaa on

keskeisesti ihmisten pelastaminen (Meripelastuslaki 1145/2001, 1 §). Omaisuuden pelastaminen tulee kuitenkin kyseeseen, mikäli ihmishengen pelastamisen keinona pelastetaan myös omaisuutta. Tällöin omaisuuden pelastamisen tulee olla toteuttamiskelpoinen keino ihmisen pelastamiseksi. Kaupalliset pelastusyritykset huolehtivat omaisuuden pelastamisesta (salvage) yhteistyössä aluksen päällikön, laivaisännän ja vakuutusyhtiön kanssa. Omaisuutta voidaan lisäksi pelastaa myös silloin, kun aluksella ei ole ihmisiä, mikäli työ on tarpeen merkittävien lisävahinkojen estämiseksi. Aluksen päällikkö on aina vastuussa omasta aluksestaan, vastuu korostuu myös onnettomuustilanteessa vahinkoja rajoitettaessa. Aluksen päällikkö vastaa lisäksi pelastustoimien johtamisesta aluksellaan kaikissa olosuhteissa. (Meripelastusohje 2010, 28.)

2.3 Merellisten onnettomuuksien luokittelu pelastustoimen näkökulmasta

MoMeVa:ssa kuvataan selkeästi onnettomuuksien ja vaaratilanteiden luokittelu merialueella. Luokittelu voidaan tehdä kolmella tavalla. Ensimmäinen tapa on luokitella vaaratilanteen mukaan eli tällä tavalla arvioidaan avun tarpeen kiireellisyyttä. Toinen tapa on luokitella avun tarpeen eli onnettomuuden laadun mukaan ja kolmantena tapana jaottelu onnettomuuden laajuuden mukaan (MoMeVa - Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden luokittelu 2012, 11). Luokittelu onnettomuuden laajuuden mukaan on lähimpänä pelastustoimen käyttämää suuruusluokittelua (pieni, keski-suuri, suuri).

Tavanomaisen onnettomuuden tarpeisiin pystytään vastaamaan päivittäistoiminnan resursseilla. Pelastustoimi ja lääkintätoimi tukevat Rajavartiolaitoksen omia resursseja tarvittaessa. Yleensä kyseessä on etsintä- ja pelastustehtävä, jonka kohteena on yhdestä kymmeneen henkilöä, joista vakavasti loukkaantuneita on korkeintaan kaksi. *Monipotilastilanne* on tavanomaisen onnettomuuden ”erityistilanne”, jossa potilaita on kolmesta kymmeneen. Tällaisessa tilanteessa tarvitaan päivittäisen meripelastusvalmiuden lisäksi lääkinnällisiä resursseja, mutta onnettomuus ei kohdistu pelastustoimeen erityisiä tarpeita. (MoMeVa – Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden luokittelu 2012, 5.)

Suuronnettomuudella tarkoitetaan onnettomuutta, jota on kuolleiden tai loukkaantuneiden määrän tai ympäristöön, omaisuuteen tai varallisuuteen kohdistuneiden vahinkojen tai onnettomuuden laadun perusteella pidettävä erityisen vakavana

(Turvallisuustutkintalaki 525/2011, 2 §). Suuronnettomuus edellyttää päivittäisen valmiuden kohottamista ennalta suunniteltujen mallien mukaan. Pelastustoiminta edellyttää meripelastustoimen ja pelastustoimen sekä mahdollisesti myös muiden yhteistyötahojen yhteistyötä. Suuronnettomuudessa tulee huomioida myös ympäristöonnettomuuden mahdollisuus. Suuronnettomuudessa pelastustoiminnan johtamista tehostetaan muun muassa kokoamalla meripelastuslohkon johtoryhmä, johon kootaan kyseisen meripelastuslohkon alueen meripelastusviranomaisten edustajat. Johtoryhmän tehtävänä on sovitaa yhteen eri viranomaisten toiminta ja parantaa eri organisaatioiden toimintavalmiutta. (MoMeVa - Monialaisiin merionnettomuuksiin varautumisen yhteistoimintasuunnitelma 2012, 6.)

Monialaonnettomuudessa ihmishengen lisäksi vaara uhkaa ympäristöä, alusta tai sen lastia tai muuta omaisuutta. Merellä muun muassa kauppa-aluksille sattuvat onnettomuudet ovat useammin monialaonnettomuuksia kuin selkeitä suuronnettomuuksia. Monialaonnettomuudessa ihmisten pelastaminen on ensimmäinen prioriteetti, mutta siihen liittyy myös muita pelastus- ja torjuntatoimia, jotka sovitetaan yhteen ihmishengen pelastamiseen tähtäävien toimien kanssa. Monialaonnettomuudessa pelastustoiminnan johtaminen tapahtuu suuronnettomuuden periaatteiden mukaisesti, jolloin meripelastuslohkon johtoryhmään tulee pelastustoimen ja esimerkiksi ympäristöviranomaisten edustajia. (MoMeVa - Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden luokittelu 2012, 7.)

Pelastustoimen tehtäväluokittelussa puhutaan pääasiassa onnettomuuden laajuudesta. Tehtävät on luokiteltu pieniin, keskisuuriin ja suuriin. Alueen pelastustoimi on määrittänyt jokaiselle onnettomuustyyppille soveltuvan vasteen, ja hätäkeskus hälyttää pelastustoimen muodostelmat tehtäville alueen vasteohjeen mukaisesti. Pelastustoiminnan johtaja voi tarpeen vaatiessa täydentää vastetta tai muuttaa tehtävän suuruusluokkaa. Etupainotteisella hälyttämisellä pyritään siihen, että hälytetyt muodostelmat ovat lähtökohtaisesti juuri sopivia tehtävälle, mutta mieluummin liian suuria kuin liian pieniä. (Pelastustoiminnan johtaminen 2005, 47.)

Vaikka yksi pelastustoimen tehtäväluokista on *suuri*, se ei ole automaattinen vaste suuronnettomuudelle. Suuronnettomuuden käsite on monivivahteinen, kuten aiemmin tässä luvussa todettiin, eikä sellaiselle pystytä muodostamaan yksiselitteistä vastetta. Suuronnettomuus voi tapahtua kerralla, tai on mahdollista, että pienempi onnettomuus voi on-

nettomuuden dynaamisuuden vuoksi laajeta myöhemmin suuronnettomuudeksi. Tästä syystä suuronnettomuuden määrittely onnettomuuden alkuvaiheessa on erittäin haasteellista. (Vanhempi opettaja Tapio Neuvonen, henkilökohtainen tiedonanto 17.8.2015.) Pelastustoimella on kuitenkin edellytykset vastata suuronnettomuuteen sopivilla resursseilla onnettomuuden luonteesta riippumatta. Suunniteltujen vasteiden lisäksi voidaan käyttää niin kutsuttuja lisähälytyksiä, joilla pelastustoimen muodostelmia täydennetään tai kasvatetaan.

2.4 Virka-avun ja pelastustoimintaan osallistumisen erot

Virka-avun ja pelastustoimintaan osallistumisen käsitteitä tai niiden käsitteellistä eroa ei ole pelastusalan teoksissa juurikaan esitelty. Kahden viranomaisen yhteistoimintaa kuvaavat, hieman eri vivahteiset termit, menevät ehkä siitäkin syystä kentällä sekaisin ja muun muassa PRONTO-tilastoihin on viime vuosina kirjattu lukuisia tehtäviä virka-apuna, vaikka ne luonteeltaan olisivatkin pikemminkin pelastustoimintaan osallistumista. Sekä virka-avun että pelastustoimintaan osallistumisen määritelmille löytyy pohjaa muun muassa pelastus- ja meripelastuslaeista.

Käytännössä *virka-avulla* tarkoitetaan viranomaisen toiselle viranomaiselle antamaa omaan toimialaansa kuuluvaa apua tai asiantuntijapalveluita. Mikäli toinen viranomais-
nen pyytää apua ja avunpyyntöön liittyvät tarpeet eivät täytä pelastustoimintaan osallistumisen kriteereitä, on kyseessä virka-apu.

Pelastustoimintaan osallistuminen on pelastusalallakin viime aikoina yleistynyt käsite, jolla arkitiedon perusteella tarkoitetaan laissa säädettyä velvollisuutta osallistua pelastustoimintaan. Tässä asiayhteydessä pelastustoimintaan osallistuminen tarkoittaa pelastustoimen osallistumista meripelastukseen tai Rajavartiolaitoksen osallistumista pelastustoimen tehtäville. Toimijoiden osallistuessa toisen viranomaisen johtamaan pelastustoimintaan tehtävänkuvat säilyvät ennallaan ja viranomaiset toimivat pääasiassa omilla erityisosaamisalueellaan.

Keskeisenä erona pelastustoimintaan osallistumisen ja virka-avun antamisen välillä voidaan pitää sitä, että pelastustoimintaan osallistuminen on yleensä kiireellisempää ja vel-

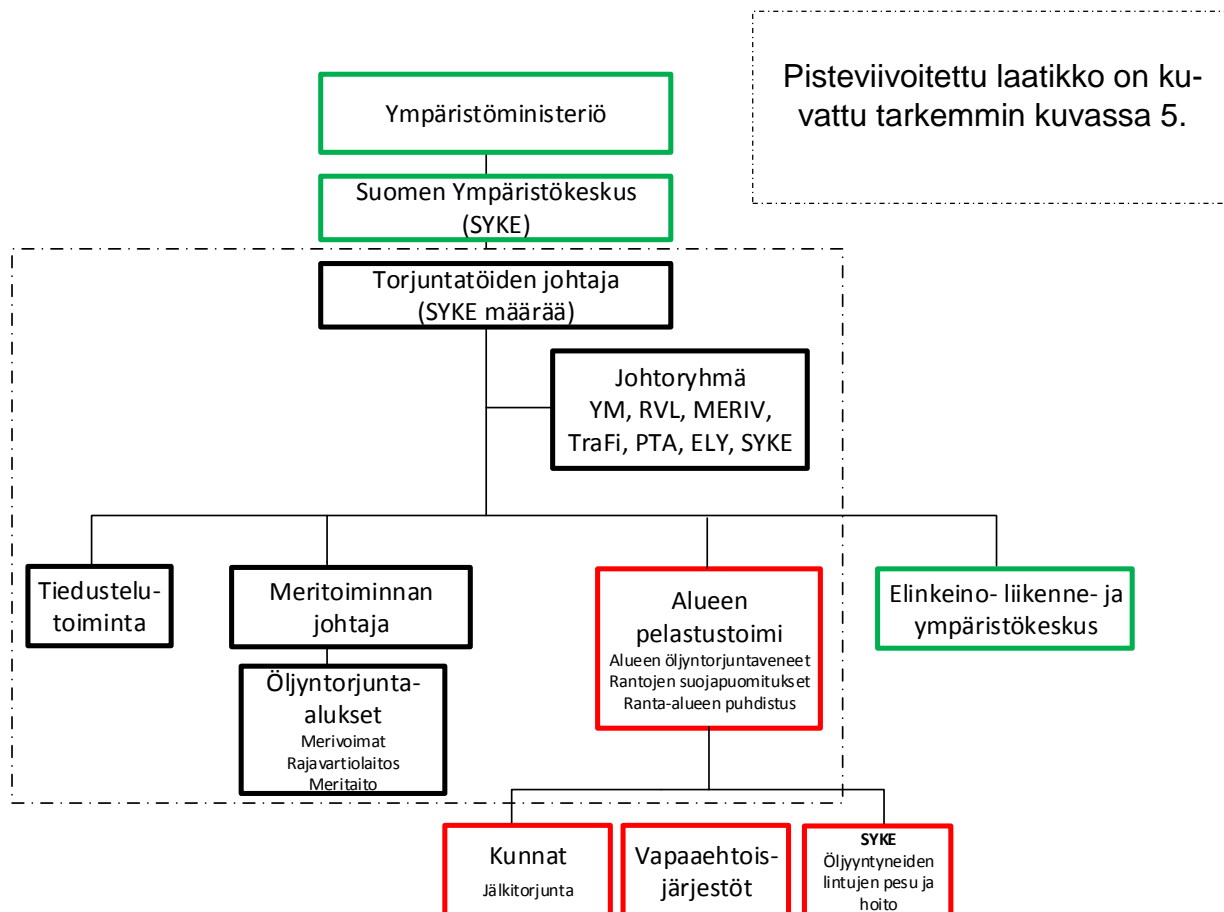
voittavampaa, minkä lisäksi pelastustoimintaan osallistumisesta on tullut käsky pelastustoimintaa johtavalta viranomaiselta (Salopuro 2009, 5). Pelastustoimintaan osallistuminen on aina vastuuviranomaiselle veloituksetonta, kun taas virka-avusta voi avustaa viranomainen periä tilanteen mukaan maksun. Meripelastuslain mukaan pelastustoimen osallistuessa merelliseen onnettomuustehtävään kyseessä on pääsääntöisesti pelastustoimintaan osallistuminen. Vain joissakin erityistilanteissa voidaan sen sijasta puhua virka-avusta, sillä pelastustoimi on velvollinen osallistumaan meripelastukseen, mikäli se on toimialaan kuuluvien tehtävien kannalta perusteltua tai se on vaaratilanteen vakavuus ja erityisluonne huomioon ottaen tarpeen. Tällöin meripelastustoimen tehtävä ei saa kuitenkaan merkittävällä tavalla vaarantaa pelastustoimen omien tärkeiden lakisääteisten tehtävien hoitamista. (Meripelastuslaki 1145/2001, 4 §.)

2.5 Öljyntorjunta rannikolla ja merialueella

Öljyntorjunnasta maalla ja Suomen vesialueella on säädetty öljyvahinkojen torjuntalaisissa. Samassa laissa määrätään kemikaalivahinkojen torjunnasta merialueella. Suomen ympäristökeskus (SYKE) vastaa alusöljyvahinkojen torjunnasta ja asettaa torjuntatöiden johtajan, jos alusöljyvahinko uhkaa tai on sattunut Suomen vesialueella aavalla selällä. SYKE vastaa torjunnasta ja asettaa torjuntatöiden johtajan niin ikään aluskemikaalivahingoissa. (Öljyvahinkojen torjuntalaki 1673/2009, 5 §.) Öljyvahinkojen torjunnasta maa-alueella ja alusöljyvahingoista vastaa alueen pelastustoimi, lisäksi sen on osallistuttava aluskemikaalivahinkojen torjuntaan pyydettyäessä, mikäli se ei vaaranna sen muuta lakisääteistä tehtävää. (Öljyvahinkojen torjuntalaki 1673/2009, 7 §.) Alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaan osallistuvat alueen pelastustoimen lisäksi muun muassa Liikenteen turvallisuusvirasto, puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos. Rajavartiolaitos osallistuu torjuntaan kuitenkin vain merialueella. (Öljyvahinkojen torjuntalaki 1673/2009, 8 §.)

Kuvassa 1 nähdään suuren alusöljyvahingon torjuntaorganisaatio ja sen johtosuhteet. Johtavana viranomaisena on ympäristöministeriö, jonka alaisena toimiva SYKE asettaa torjuntatöiden johtajan. Torjuntatöiden johtaja voi olla esimerkiksi Meripelastuskeskuksen meripelastusjohtaja (SMC). SMC:n alaisuudessa toimivat suuronnettomuuksien organisaatiomallin mukaiset joukot, joiden lisäksi muun muassa ELY-keskus osallistuu

tarvittaessa torjuntaan. Pelastustoimen alaisuudessa toimivat kunnat, joiden vastuulla on jälkitorjunta. Pelastustoimen alaisesti toimivat myös vapaaehtoisjärjestöt, jotka osallistuvat todennäköisesti niin ensivaiheen torjuntaan kuin jälkitorjuntaankin. Näiden lisäksi pelastustoimen alaisuudessa toimii SYKE, joka vastaa öljyntyneiden lintujen hoidosta.

Kuva 1. Esimerkki suuren alusöljyvahingon torjuntaorganisaatiosta (YMra 26/2011 Toiminta isoissa alusöljyvahingoissa, 51).

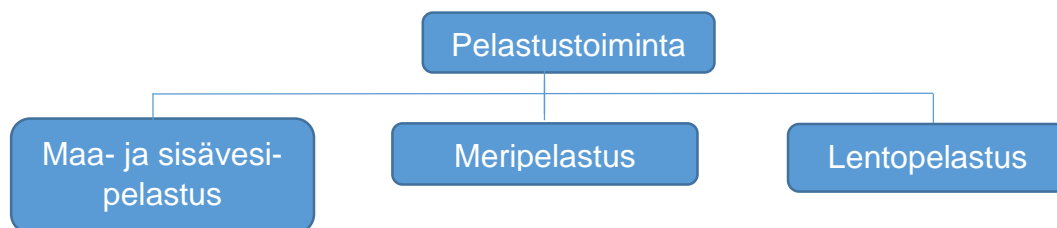
3 PELASTUSTOIMI JA MERIPELASTUS

3.1 Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen yhteistoimintasuunnitelma

Rajavartiolaitos on johtavana meripelastusviranomaisena velvollinen koordinoimaan eri viranomaistahojen ja vapaaehtoisten meripelastustoimeen osallistumista ja toiminnan yhteensovittamista (Meripelastuslaki 1145/2001, 4 §). Tätä varten on luotu monialaisiin merionnettomuuksiin varautumisen yhteistoimintasuunnitelma (MoMeVa). Se on ensisijaisesti hallinnollisen johtamisen tueksi, ja sen tarkoituksena on selkeyttää eri toimijoiden tehtäviä merellisissä moniala- tai suuronnettomuuksissa. Suunnitelman mallit ovat valtakunnallisia ja näin ollen käytössä kaikkien rannikon pelastuslaitosten alueilla. (MoMeVa.)

MoMeVa koostuu 21 erillisestä suunnitelmasta. Suunnitelmiin on koottu ohjeita muun muassa alueellisen yhteistoimintasuunnittelun perusteista, meripelastustoimen ja monialaonnettomuuden johtamisen perusteista, viestiliikenteestä sekä tiedottamisesta. MoMeVa on julkinen asiakirja, ja se löytyy Rajavartiolaitoksen sivuilta, osoitteesta www.raja.fi/sar.

3.2 Johtovastuu

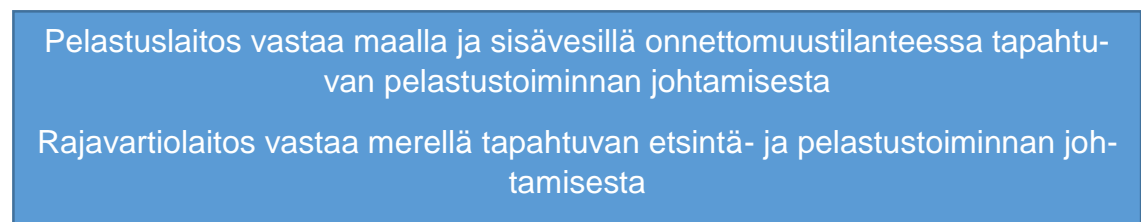
Kuva 2. Pelastustoimintahaarat (Pelastustoiminnan johtaminen 2005).

Kuvan 2 pelastustoimintahaarajaottelun mukaisesti alueen pelastuslaitos vastaa pelastuslain mukaan yleisjohtamisesta onnettomuudessa, jossa pelastustoimintaan osallistuu usean toimialan viranomaisia (Pelastuslaki 379/2011, 35 §). *Tämä koskee vain maa-alueella ja sisävesillä tapahtuvaa pelastustoimintaa.*

- Pelastustoiminnanjohtaja on siltä pelastustoimen alueelta, jolta onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa (Pelastuslaki 379/2011, 34 §).
- Pelastustoiminnanjohtaja toimii onnettomuustilanteessa johtavana viranomaisena maa- ja sisävesialueella (Pelastustoiminnan johtaminen 2005).

Meripelastuslain mukana Rajavartiolaitos on johtava meripelastusviranomainen ja näin ollen vastaa (etsintä- ja) pelastustoiminnan johtamisesta merialueella (Meripelastuslaki 1145/2001, 3 §). Etsintä- ja pelastustoiminnan johtamisesta Rajavartiolaitoksella vastaa meripelastuksen johtokeskuksessa työskentelevä meripelastusjohtaja. Meripelastusjohtajan tehtävänä on saamiensa tietojen perusteella ratkaista vaaratilanteen aste ja vastata siitä, että tarvittavat etsintä- ja pelastusyksiköt hälytetään sekä niille annetaan tilanteen edellyttämät tehtävät. (VNa meripelastuksesta (37/2002) 2 §.)

Pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen välinen vastuunjako on esitetty yksinkertaistettuna kuvassa 3.

Kuva 3. Pelastustoimen ja rajavartiolaitoksen johtovastuut.

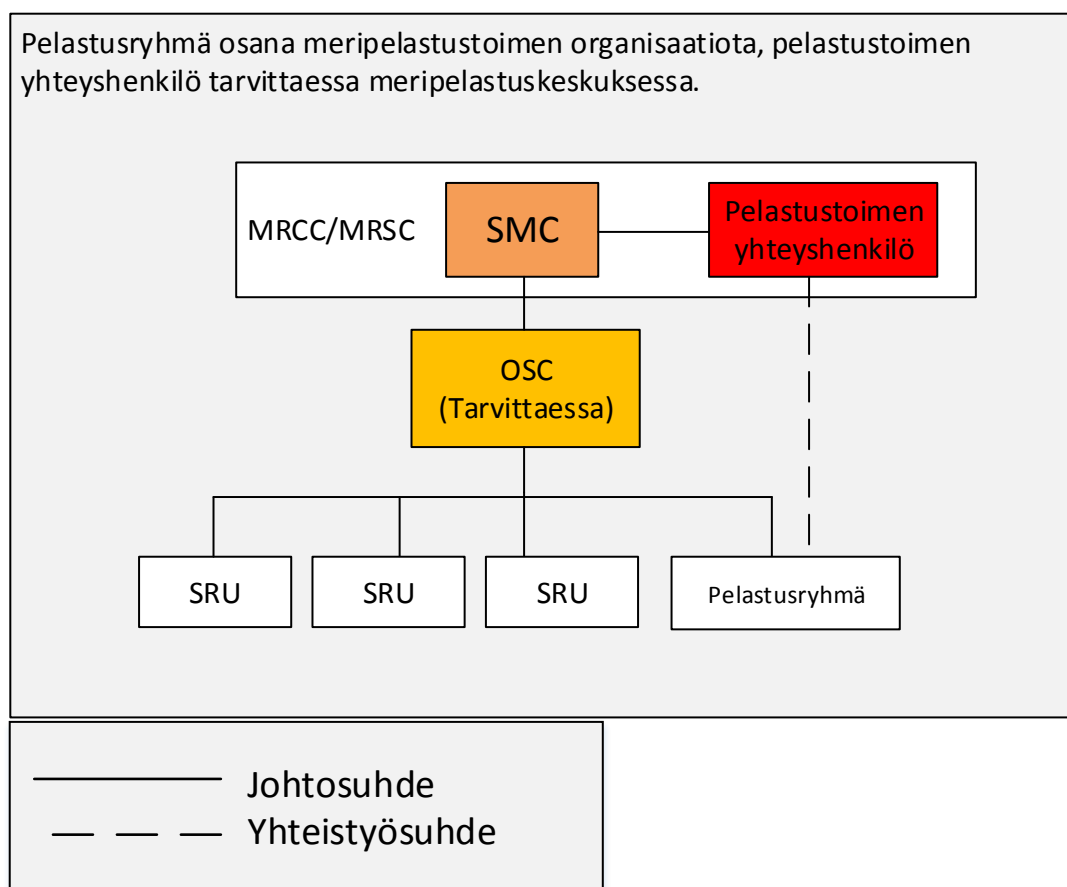
Taulukossa 2 on esitelty mahdollisia onnettomuustilanteita ja vertailtu niiden eroja johtovastuun muodostumisen näkökulmasta. Taulukko havainnollistaa vastuunjaon Rajavartiolaitoksen ja alueen pelastustoimen välillä.

Taulukko 2. Johtovastuun muodostuminen.

Rajavartiolaitos johtaa...	Pelastustoimi johtaa...
Vene saa vuodon ja uppoaa merellä, veneen kyydissä on kaksi ihmistä.	Vene saa vuodon ja uppoaa laituriin kiinnittyneenä meren rannassa, kyydissä on kaksi ihmistä.
...koska onnettomuus tapahtuu merellä ja kyseessä on ihmisen pelastaminen.	...koska vene on kiinnittyneenä rantaan onnettomuuden sattuessa, eli onnettomuus on saanut alkunsa mantereelta. Kyseessä on ihmisen ja omaisuuden pelastaminen, mikä kuuluu pelastuslaitoksen tehtäviin.
Vene syttyy palamaan matkalla mökille ulkosaaristossa.	Vene syttyy palamaan mökin rannassa ulkosaaristossa ja sytyttää rantasaunan tuleen.
...koska onnettomuus tapahtuu merellä ja kyseessä on ihmisen pelastaminen.	...koska tapahtuu maa-alueella ja vene on ollut kiinnittyneenä rantaan onnettomuuden alkuhetkellä.
Ihminen tippuu mereen.	Ihminen jää saarella jalastaan jumiin kallion koloon.
...koska onnettomuus tapahtuu merellä ja kyseessä on ihmisen pelastaminen.	...koska onnettomuus sattuu maa-alueella.

3.3 Johtosuhteet

Johtosuhteet merellisissä onnettomuustilanteissa on ohjeistettu MoMeVa:n onnettomuuksien ja vaaratilanteiden luokitteluohjeessa. Kuten kappaleessa Merellisten onnettomuuksien luokittelu kerrottiin, pystyy meripelastustoimi vastaamaan tavanomaisiin onnettomuuksiin päivittäisorganisaatiollaan, jota tarvittaessa vahvennetaan eri toimialojen erityisosaamisalueiden mukaan (Kuva 4).

Kuva 4. Tavanomaisen onnettomuuden johtosuhteet (MoMeVa - Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden luokittelu 2012, 5.)

Pelastusryhmä on pelastustoimen muodostelma, joka koostuu johtajasta, kolmesta seitsemään henkilöstä ja tehtävämukaisesta kalustosta sekä ajoneuvoista (Pelastustoiminan käsitteet 2013, 9). Mikäli pelastustoimen ryhmä liitetään tehtävälle, se toimii yleensä etsintä- ja pelastusyksikkönä (SRU) ja ryhmä toimii SMC:n johdettavana. (Komentajakapteeni Pekka Parkkali, henkilökohtainen tiedonanto 4.11.2015.)

Vallitsevan käytännön mukaisesti pelastustoimen yhteyshenkilö (yhteyspalomestari) (Kuva 4) tulee tarvittaessa meripelastuksen johtokeskukseen. Osallistuessaan meripelastukseen pelastustoimen joukot toimivat pääsääntöisesti SMC:n alaisuudessa. Pelastustoimen yhteyshenkilö ei toimi tehtävälle osallistuvan pelastusryhmän esimiehenä, vaan ainoastaan asiantuntijana meripelastuskeskuksessa. (Komentajakapteeni Pekka Parkkali, henkilökohtainen tiedonanto 4.11.2015.)

Mikäli onnettomuus on sattunut rannan läheisyydessä ja pelastusjoukkueen johtaja on hälytetty tehtävälle, hän voi toimia OSC:na tapahtumapaikalla. Tällöin pelastusjoukkueen johtajan alaisuudessa toimivat sekä pelastustoimen, että Rajavartiolaitoksen yksiköt. (Komentajakapteeni Pekka Parkkali, henkilökohtainen tiedonanto 4.11.2015.)

Tavanomainen onnettomuus vastaa mittasuhteiltaan pientä tai korkeintaan keskisuurta onnettomuutta pelastustoimen luokittelussa. Kun onnettomuus luokitellaan suuronnettomuudeksi, päivittäisorganisaation resurssit käyvät riittämättömiksi ja esimerkiksi alueen pelastustoimen ja muiden yhteistyöorganisaatioiden hälyttäminen tehtävälle on välttämätöntä. (MoMeVa - Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden luokittelu 2012, 9.) Pelastustoimen suuronnettomuuksiin hälytettäviä muodostelmia ovat onnettomuustyyppin ja hälytysvasteen mukaan joukkue tai komppania, ja lisähälytysten avulla voidaan muodostaa jopa pelastusyhtymä. Pelastustoimen muodostelmat hälytetään meripelastusjohtoiselle tehtävällä sen hätäkeskuksen kautta, jonka alueella onnettomuus on tapahtunut (Merivartioston tehtävänkäsittely ja johtokeskustyöskentelyohje 2015, 27).

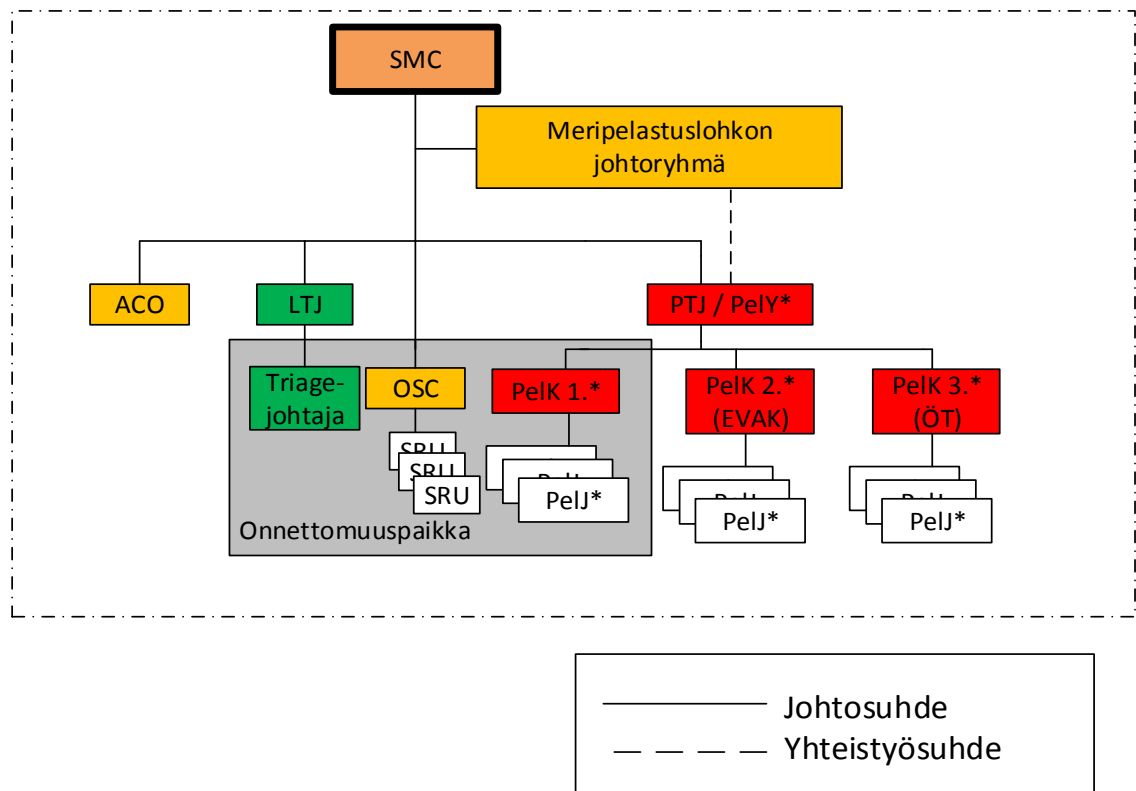
Suuronnettomuudessa, kuten kaikissa meripelastusjohtoisissa onnettomuuksissa, johtaminen tapahtuu meripelastuksen johtokeskuksesta ja etsintä- ja pelastustoimintaa johtaa meripelastusjohtaja (SMC). Meripelastusjohtajalla on esikuntanaan meripelastuslohkon johtoryhmä, johon on koottu muiden tarvittavien meripelastusviranomaisten edustajat. Johtoryhmään kuuluu pelastustoimen sinne lähettämä yhteyshenkilö, jonka tehtävänä on huolehtia kommunikaatiosta meripelastusjohtajan ja pelastustoiminnanjohtajan välillä sekä toimia asiantuntijaroolissa onnettomuuteen liittyvien pelastustoimen tehtäväkenttään kuuluvien kokonaisuuksien osalta. (MoMeVa - Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden luokittelu 2012, 6.)

Pelastusyhtymä (Kuva 5) on suurin pelastustoimen muodostelma:

- Pelastusyhtymä koostuu (pelastustoiminnan)johtajasta, johtokeskuksesta ja 2 - 5 pelastuskomppaniasta.
- MRCC:ssä/MRSC:ssä oleva yhteyshenkilö toimii yhtymän johtajan alaisena.
- Pelastuskomppania koostuu johtajasta, esikunnasta ja 2 - 5 pelastusjoukkueesta
- Pelastusjoukkue koostuu johtajasta ja 2 - 5 pelastusryhmästä.
- Pelastusryhmä koostuu ryhmänjohtajasta ja 3 - 7 miehestä sekä tehtävän mukaisista ajoneuvoista ja kalustosta. (Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje 2012, 5).

Kuvassa 5 *:llä merkityt käsitteet on muokattu Pelastustoimen kumppanuusverkon julkaiseman Käsitteitä pelastustoimelle materiaalin mukaan siten, että pelastustoimen käsitteet vastaavat kuvassa nykyistä käsitteistöä. Pelastustoimen uusia ja vanhoja käsitteitä on vertailtu työn alussa Lyhenteet ja käsitteet luvussa.

Kuva 5. Merellisen suur- ja monialaonnettomuuden johtosuhteet (MoMeVa - Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden luokittelu, 2012, 5.)

Taulukossa 3 on selitetty kuvan 5 lyhenteiden merkityksiä.

Taulukko 3. Johtosuhteet-kaavion lyhenteet (MoMeVa - Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden luokittelu, 2012, 5.) (Pelastustoiminnan käsitteet 2013, 9.)

SMC	Etsintä- ja pelastustoiminnan johtaja meripelastus- tai meripelastuslohkokeskuksessa	LTJ	Lääkintätoimen johtaja
		PTJ	Pelastustoiminnanjohtaja
OSC	Onnettomuuspaikanjohtaja	PelJ	Pelastusjoukkue
ACO	Lentotoiminnan koordinaattori	PelK	Pelastuskomppania
EVAK	Evakuointikeskus	PelY	Pelastusyhtymä
Meripelastuslohkon johtoryhmä	Meripelastuslohkon johtoryhmään on koottu alueella toimivien meripelastusviranomaisten edustajat	ÖT	Öljyntorjunta

Pelastustoimen tehtäviin vaikuttaa onnettomuus ja sen kehitys. Suuronnettomuudessa ja erityisesti monialaonnettomuudessa pelastustoimella voi olla hoidettavana useita lakisääteisiä tehtäviä meripelastuksen ohella, jolloin varsinaiseen pelastustoimintaan osallistuu vain osa muodostelmasta. Tällaisessa tilanteessa pelastustoimen resurssit voisivat jakautua esimerkiksi kuvan 5 mukaisesti.

- Yksi pelastuskomppania toimii onnettomuuspaikalla. Sen tehtäviin kuuluvat ihmisten ja omaisuuden pelastaminen ja onnettomuustilanteen stabilointi.
- Toinen komppania perustaa evakuointikeskuksen, johon onnettomuuden uhreja aletaan keräämään. Onnettomuustilanteen mukaan myös evakuointikeskuksen perustamiseen tarvittavien joukkojen suuruus voi vaihdella muutamasta pelastusryhmästä komppanian suuruiseen muodostelmaan. Evakuointikeskuksen perustaminen on yleisjohtajana toimivan pelastustoiminnanjohtajan vastuulla.
- Kolmas komppania aloittaa öljyntorjuntatoimet.

3.4 Tilastot

Seuraavaksi tarkastellaan Rajavartiolaitoksen tilastointijärjestelmän tilastoja yhteisiltä tehtäviltä vuoden 2014 aikana. Pelastustoimen PRONTO-tilastoihin ei ole koottu tietoa riittävän kattavasti tehtäviltä, joilla Rajavartiolaitos on ollut johtovastuussa, ja siksi niitä ei tässä käsitellä. Tilastokatsauksen tarkoituksena on muodostaa kuva siitä, millaisiin meripelastustehtäviin tai merellisiin onnettomuuksiin pelastustoimen resursseja yleisimmin hälytetään.

Vuoden 2014 aikana eri alueiden pelastustoimen muodostelmat ovat osallistuneet meripelastustoimen tehtäville yhteensä 101 kertaa. Noin $\frac{3}{4}$ tehtävistä on MRCC Turun ja $\frac{1}{4}$ MRSC Helsingin välittämiä. (SLMV Tilastokooste vuoden 2014 tehtävistä, 2015.) Useimmiten vaaratilanteet, joille pelastustoimi on hälytetty, ovat olleet hälytys- tai hätätilanteita. Sen sijaan epävarmuustilanteisiin pelastustoimen yksiköitä ei juurikaan hälytetä. Tämä selittyy sillä, että Rajavartiolaitoksen tehtävänkäsittelyohjeen mukaan tehtävälle hälytetään aina lähin ja tarkoituksenmukaisin yksikkö, millaisia pelastustoimen ryhmät eivät päivittäistoiminnan näkökulmasta ole. (SLMV Tilastokooste vuoden 2014 tehtävistä 2015.)

Tilanteet joihin pelastustoimi on hälytetty, ovat yleisesti olleet meripelastustehtäviä ja valtaosa tehtävistä pieniä onnettomuuksia. Useimmiten tehtävät ovat olleet MOB-tehtäviä, karilleajoja ja jäiden läpi vajoamisia. Valtaosassa onnettomuuksista kohteena on ollut huvialus, mutta merkittävässä osassa ovat olleet myös kulkuneuvotta liikkuneet henkilöt, kuten uimarit ja jalan (jäällä) ulkoilleet henkilöt. (SLMV Tilastokooste vuoden 2014 tehtävistä 2015.)

3.5 Yhteistoiminnan kehityshankkeita

Vessel-triage

Vessel-triage on luokittelujärjestelmä laivaonnettomuuksiin, sen avulla pystytään arvioimaan aluksella vallitsevan turvallisuustilanteen vakavuutta ja selkiyttämään siihen liittyvää päätöksentekoa. Vessel-triage on Rajavartiolaitoksen, Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston yhteishanke, joka on saanut huomiota ympäri maailman. Hankkeen kumppaneina ovat muun muassa Yhdysvaltojen rannikkovartiosto ja Saksan meripelastuksesta vastaava organisaatio. Hankeen ensimmäinen vaihe valmistui touku-kuussa 2015.

Luokittelujärjestelmän kehittämisen keskeisenä tavoitteena on ollut helpottaa viranomaisten ja onnettomuusaluksen välistä sekä eri viranomaisten välistä viestintää ja tilannekuvan ylläpitoa. Tavoitteena on ollut luoda järjestelmä, joka saataisiin käyttöön kansainvälisesti ja sitä pystyttäisiin käyttämään tulevaisuudessa onnettomuustilanteissa, joiden etsintä- ja pelastustoimiin ja muihin tehtäviin osallistuu useiden maiden viranomaisia. (Vesseltriage user manual 2015, 9.)

Vessel-triage -luokittelu on perinteisen neliportaisen triage-luokittelun mukainen. Kuvassa 5 kerrotaan aluksella vallitsevasta tilanteesta eri luokittelujen vaiheissa. (Vesseltriage user manual 2015, 9.) Vapaasti suomennettuna eri tilanteiden (Kuva 6) kuvaukset:

- Vihreä: Alus on turvallinen ja voidaan olettaa, että tilanne pysyy samana.
  - Tilanne aluksella on vakaa. Vaikka alus on saattanut vahingoittua, sen vauriot eivät uhkaa sen merikelpoisuutta tai ihmisiä aluksella.
- Keltainen: Alus on tällä hetkellä turvallinen, mutta on olemassa riski siitä, että tilanne huononee.
  - Aluksen vauriot saattavat vaikuttaa sen merikelpoisuuteen tai vaurioiden laajuutta ei ole selvitetty vielä.
- Punainen: Turvallisuustaso on huonontunut merkittävästi tai tulee huononemaan ja vaaditaan ulkopuolisia toimia varmistamaan ihmisten turvallisuus aluksella.

- Alus on merkittävästi vaurioitunut ja vauriot vaikuttavat sen merikelpoisuuteen. Aluksella oleviin ihmisiin kohdistuu uhka.
- Musta: Alus ei ole enää turvassa tai se on menetetty.
  - Alus on kaatunut, uponnut, hajonnut, palanut tai vaurioitunut muuten niin pahasti, ettei se enää tarjoa suojaa kyydissä oleville ihmisille vallitsevilta olosuhteilta. (Alus on menettänyt merikelpoisuutensa täysin.)

GREEN	YELLOW	RED	BLACK
Vessel is safe and can be assumed to remain so	Vessel is currently safe, but there is a risk that the situation will get worse	Level of safety has significantly worsened or will worsen and external actions are required to ensure the safety of the people aboard	Vessel is no longer safe and has been lost

Kuva 6. Vessel-triage-luokittelu (Vesseltriage user manual 2015, 9).

Erityisesti suuronnettomuudessa tilannekuvan hahmottaminen ja tilanteen laajuuden ymmärtäminen on haasteellista, sillä todellisen tilannekuvan välittäminen nopeasti, mutta kattavasti ei ole helposti toteutettavissa. Vessel-triage on toimivalta vaikuttava työkalu merellisen suuronnettomuuden tai suuronnettomuusuhan tilannekuvan välittämiseksi ja päivittämiseksi, mikäli järjestelmä onnistutaan markkinoimaan eri viranomaisille ja se saadaan laajamittaisesti käyttöön.

Merivartioston ja pelastuslaitoksen yhteistyömuistiot

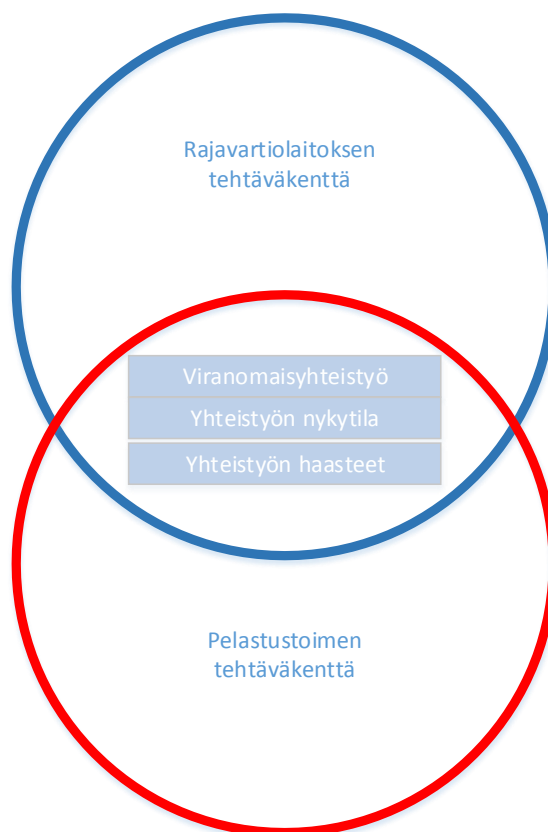
Rajavartiolaitos on laatinut Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa yhteistyömuistion yhteistoiminnan ohjaamiseksi. Ensimmäinen muistio allekirjoitettiin 3.4.2015. Vastaavanlaisia muistioita on tarkoitus laatia myös muiden pelastuslaitosten kanssa. Muistiot ovat hyvä esimerkki organisaatioiden kehittyvästä yhteistoiminnasta, ja niiden ohjaamana toiminnan alueelliset erot alkavat mahdollisesti pienenemään. Muistion tavoitteena on edistää ja selventää toimijoiden yhteistoimintaa sekä yhteisten toimintalinjojen toteuttamista. (SLMV LUP yhteistoimintamuistio 2014, 3.)

Yhteistoimintamuistion on tarkoitus selkeyttää eri toimijoiden tehtäviä merellisissä suur- ja monialaonnettomuuksissa, jolloin yhteistoiminnan merkitys korostuu. Lisäksi muistiolla vahvistetaan toimialojen sisäisen sekä toimialojen välisen valmiussuunnittelun, koulutuksen ja toiminnan perusteita. Muistiossa on määritelty meripelastustoiminta ja pelastustoiminta sekä merivartioston että alueen pelastustoimen näkökulmasta ja käsitelty johtamista yhteistoimintatilanteissa. (SLMV LUP yhteistoimintamuistio 2014, 3.)

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ

4.1 Viitekehys

Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen (Kuva 7) muodostaa opinnäytetyön teoriaosio, jossa käsitellään aiheen kannalta keskeistä lainsäädäntöä ja organisaatioiden toimintaa. Niin Rajavartiolaitoksella kuin pelastustoimellakin on laaja tehtäväkenttä, josta pieni osa liittyy keskinäiseen viranomaisyhteistyöhön. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan viranomaisten yhteistyön nykytilaa, yhteistyön haasteita ja kehittämistarpeita.

Kuva 7. Tutkimuksen viitekehys

4.2 Tutkimusongelman rajaaminen ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössä käsitellään pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminnan nykytilaa ja pyritään selvittämään, millaisia yhteistoimintaa mahdollisesti vaikeuttavia tekijöitä siihen liittyy. Lisäksi työssä haluttiin selvittää, millaisia tarpeita kentällä nähdään yhteistoiminnan kehittämiseksi. Tämän opinnäytetyön kolmesta tutkimuskysymyksestä ensimmäiseen haettiin vastauksia lähinnä kirjallisuuskatsauksen keinoin ja kahteen jälkimmäiseen pyrittiin löytämään vastauksia niin kirjallisuuskatsauksen kuin kyselytutkimuksenkin avulla. Tutkimuksen keskeisiä tutkimusongelmia ovat siis seuraavat:

- 1 *Mitkä ovat pelastuslain ja meripelastuslain keskeiset erot pelastustoiminnan osalta, entä kuinka ne velvoittavat vastuuviranomaisia?* Tämän kysymyksen pohjalta tarkastellaan sitä, millä tavoin toisistaan eroavat lait vaikuttavat kyseisten viranomaisten operatiiviseen toimintaa.
- 2 *Millainen on pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistyön nykytila meripelastuksessa ja kuinka sitä tulisi kehittää?* Kysymys on pohjana tutkimusosiolle, jonka ensisijaisena tehtävänä on kerätä kentältä tietoa siitä, millaista ja kuinka hyvin toimivaa pelastuslaitosten ja Rajavartiolaitoksen yhteistyö on eri alueilla. Toteutetun kysymyksen tarkoituksena oli myös tuottaa tietoa kehittämistä vaativista kohteista.
- 3 *Mitkä ovat merkittävimpiä haasteita pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen toimivalle viranomaisyhteistyölle?* Kahden erityyppisen viranomaisen toiminnan yhteensovittamisessa on aina haasteita, sillä muun muassa pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen johtamisjärjestelmät ja -ohjeet poikkeavat toisistaan merkittävästi. Mikäli opinnäytetyössä havaitaan yhteistyölle haasteita luovia tekijöitä, on niihin myöhemmin mahdollista pyrkiä vaikuttamaan ja siten kehittää yhteistoimintaa

4.3 Tutkimuksen suorittaminen

Opinnäytetyön tutkimus oli luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Sen koettiin avaavan parhaiten yksilöiden ja ryhmien käsityksiä ja asioiden merkityksiä (Ronkainen ym. 2008, 20). Tutkimus toteutettiin joulukuussa 2015 Webropol-ohjelmistolla. Tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella, johon pelastus-

toimen ja Rajavartiolaitoksen henkilöstöstä valitut edustajat vastasivat oman ammattiosaamisensa ja kokemuksensa pohjalta henkilökohtaisin näkemyksin. Sähköinen kysely oli soveltuvin aineistonkeruutapa, sillä tutkimukseen osallistuvat henkilöt sijoittuivat ympäri maata, ja tästä syystä kasvokkain tehdyt haastattelut olisivat aiheuttaneet kuluja tutkimukselle. Puhelinhaastatteluakaan ei katsottu soveltuvaksi haastattelukeinoksi muun muassa kysymysten määrän vuoksi. Sähköinen kysely vei vastaajan aikaa noin 10 - 15 minuuttia, ja sen pystyi tekemään muun työn ohessa.

Tutkimukseen vastaajajoukoksi valittiin pelastustoimesta ja Rajavartiolaitoksesta henkilöitä, jotka työskentelevät tiiviisti yhteistyön parissa. Tutkimuksen validiteetin kannalta olennaista on vastaajajoukon ammattitaito ja tietämys tutkittavasta asiasta. Valitsemalla vastaajajoukkoon yhteistoiminnan hyvin tuntevia henkilöitä voidaan tutkimusta pitää luotettavana.

4.4 Tutkittava joukko ja aineiston käsittely

Tutkimukseen valittiin vastaajat pelastustoimesta ja Rajavartiolaitokselta. Pelastustoimessa kyselyt lähetettiin kaikille rannikon pelastuslaitosten pelastuspäälliköille, jotka joko itse vastasivat kyselyyn tai välittivät sen edelleen sopivaksi katsomilleen henkilöille. Rajavartiolaitoksella kyselyyn vastasivat merivartiostojen johtokeskusupseerit ja merivartioasemien päälliköt.

Tutkimukseen vastasi yhteensä 22 henkilöä. Vaikka tutkittava joukko on pienehkö, nähtiin tutkimuksen validiteetin kannalta järkeväksi se, että vastaajajoukoksi valittiin henkilöitä, jotka työskentelevät aihepiirin parissa sen sijaan, että otantaa olisi kasvatettu. Kaikki vastaukset ovat luettavissa tämän opinnäytetyön liitteestä.

Kyselystä saatua aineistoa analysoitiin sisällön analyysin keinoin. Tuomen ja Sarajärven (2009, 103) mukaan sisällönanalyysillä kyetään analysoimaan dokumentteja, kuten tämän tutkimuksen kyselyä, systemaattisesti ja objektiivisesti. Heidän mukaansa sisällön analyysi sopii hyvin täysin strukturoimattoman aineiston analyysiin, jollaisesta juuri tässä tutkimuksessa on kyse.

4.5 Kyselylomake

Kysely koostui seitsemästä kysymyksestä. Kysymyksistä yhdessä oli vastausvaihtoehdot ja loput olivat avoimia kysymyksiä. Näiden lisäksi kahdeksantena oli avoin kenttä, johon vastaaja sai kommentoida aiheeseen liittyen, mikäli katsoi aiheelliseksi. Kyselyllä saadut vastaukset muodostavat tutkimuksen aineiston. Aineistoa kertyi kokonaisuudessaan noin yhdeksän sivua.

Kysymykset on laadittu opinnäytetyön tutkimuskysymysten pohjalta, osittain työn tilaajan toiveiden mukaan ja osittain opinnäytetyön tekijän omien näkemysten pohjalta. Näin ollen kysymyspatteristo linkittyy vahvasti opinnäytetyön teoriaosuuteen ja aihepiiriin. Kaikki kysymykset pyrittiin laatimaan siten, ettei vastaajalla ole mahdollisuutta vastata ”kyllä” tai ”ei”, vaan vastaukset täytyy tehdä kokonaisiin lausein. Näin vastauksiin saadaan laajuutta ja monipuolisuutta, sekä mahdollisesti vastaajat myös pohtivat kysymystä tarkemmin vastatessaan.

Kysymykset:

1. Vastaaja työskentelee
  - A. Rajavartiolaitoksessa
  - B. Pelastustoimessa
2. Millaisia kokemuksia sinulla on Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen yhteistyöstä?
3. Millä tavoin yhteistoiminta on kehittynyt aluepelastuslaitosten aloitettua toimintansa 2004?
4. Onko johtovastuun määräytyminen selkeää erilaisissa merellisissä onnettomuuksissa?
5. Onko tilannepaikan johtajan tai OSC:n määräytyminen selkeää tilanteissa, joissa Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen joukkoja toimii SMC:n alaisuudessa?
6. Aiheuttaako jokin organisaatioiden toimintatapa tai -malli haasteita yhteistoiminnalle? Kuinka tilanteen voisi korjata?
7. Kuinka haluaisit yhteistoiminnan muuttuvan lähitulevaisuudessa, esimerkiksi pelastustoimen uudistuksen myötä?
8. Tämä on avoin kenttä, johon voi kommentoida aiheeseen liittyen.

Alla selitetään, millä perusteella tutkimuskysymykset on valittu ja mitä niillä on pyritty selvittämään, sekä se, mihin tulosten arvioinnissa on kiinnitetty huomiota:

Ensimmäisellä (1) kysymyksellä haluttiin selvittää, kuinka vastaukset jakaantuvat pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen kesken. Kysymyksen avulla saadaan lisäksi selville organisaatioiden vastausprosentit.

Toisessa (2) kysymyksessä kysyttiin haastateltavan henkilökohtaisia kokemuksia Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen yhteistyöstä. Kysymyksen tarkoituksena on saada selville, millaisena vastaajajoukko kokee pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistyön tällä hetkellä. Kysymys tuottaa tietoa molempiin tutkimuskysymyksiin.

Kolmannessa (3) kysymyksessä palattiin pohtimaan yhteistoiminnan kehityskulkua aluepelastuslaitosten muodostumisajankohdasta nykyhetkeneen. Kysymyksellä haluttiin selvittää yhteistyön aiempaa kehitystä ja yhteistyön muutosta viimeisen 10 vuoden aikana.

Neljäs (4) kysymys oli yksityiskohtainen, ja siinä kysyttiin johtovastuun määräytymisen selvyystä erilaisissa merellisissä onnettomuustilanteissa. Johtovastuu määräytyy lain mukaan eri tavoin erilaisissa tilanteissa, ja joissain tapauksissa siinä on tulkinnan varaa. Kysymyksellä haluttiin selvittää, koetaanko johtovastuun määräytyminen kentällä selkeänä ja käytännössä hyvin toimivana, vai tulisiko vastuunjako selventää tai selkeyttää jotenkin. Neljäs kysymys liittyi tutkimuskysymykseen, jossa tarkastellaan yhteistyön haasteita.

Viides (5) kysymys oli ikään kuin jatkokysymys neljännelle, ja siinä selvitettiin tilanpaikanjohtajan ja onnettomuuspaikan johtajan määräytymisen selkeyttä Rajavartiolaitoksen meripelastusjohto- tai meripelastuslohkokeskuksen johtamissa tilanteissa.

Kuudes (6) kysymys oli yleisemmän tason kysymys, joka liittyi myös keskeisesti tutkimuskysymykseen yhteistyön haasteista. Kysymyksellä haluttiin selvittää, kokiko vastajaryhmä jonkin tällä hetkellä käytössä olleen toimintatavan tai -mallin hankalaksi, ja mikäli koki, kuinka toimintaa voitaisiin kehittää.

Seitsemännessä (7) kysymyksessä suunnattiin katse tulevaan ja pyydettiin vastaajia pohdittamaan sitä, kuinka nykyistä yhteistyötä voitaisiin kehittää esimerkiksi tulevan pelastustoimen uudistuksen myötä.

Kahdeksas (8) kysymys oli avoin kenttä. Siihen vastaajat saivat kirjoittaa aiheeseen liittyviä kommentteja, jotka eivät sopineet minkään kyselyssä aiemmin esitetyn kysymyksen vastaukseksi.

5 TULOKSET

5.1 Empiirinen aineisto

Vastaustekstien sitaatit ovat suoria lainauksia tutkimusaineistosta, niistä on korjattu ainoastaan selvät kirjoitusvirheet. Sitaatin jälkeen tekstissä mainitaan organisaatio, jossa vastauksen antaja työskentelee.

1. Vastaaaja työskentelee

Kahdestakymmenestä kahdesta vastaajasta 15 työskentelee Rajavartiolaitoksella ja 7 pelastustoimessa.

2. Millaisia kokemuksia sinulla on Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen yhteistyöstä?

Vastausten analyysin pohjalta voidaan todeta, että yhteistyö koettiin erittäin tärkeäksi ja valtaosassa vastauksista yhteistyö miellettiin hyvin toimivaksi. Yhteisiä harjoituksia ja yhteistoimintaa muulloinkin kuin tehtävien aikana pidettiin tärkeänä toimivan yhteistyön kannalta. Toisaalta muutamissa vastauksissa tuotiin esille vuorovaikutuksen ja aktiivisen yhteistoiminnan puuttuminen.

”Yhteistyö toimii monella organisaatiotasolla” (pelastustoimi)

”Toiminnassa yhteistyö pelaa hyvin” (Rajavartiolaitos)

” – Tietynlainen vuorovaikutus kuitenkin puuttuu, eivätkä viranomaiset ole välttämättä tietoisia toistensa toimista silloin, kun toimitaan vastualueen rajoilla. – ” (Rajavartiolaitos)

Vastauksissa nostettiin esille myös pelastustoimen yksiköiden merkitys alueilla, joille Rajavartiolaitoksen partioilla on pitkät vasteajat. Eräässä Rajavartiolaitoksen edustajan kommentissa pohdittiin sitä, miksi pelastustoimen pelastustoiminnan johtajat peruvat vasteisiin liitetyt helikopterit usein hyvinkin nopeasti.

Muutammat vastaajat toivat esille tarpeen pelastustoimen henkilöstön kouluttamiselle, sillä viestiliikenne ja tilannekuvan välittäminen meripelastuskeskukseen ei heidän mukaansa aina toimi odotetulla tavalla. Tällaisia haasteita kohdataan erityisesti tilanteissa, joissa hätäkeskus hälyttää alueen pelastustoimen ennen hätäpuhelun välittämistä meripelastuksen johtokeskukseen. Muutamissa vastauksissa tuotiin esille johtovastuun ymmärtämisen merkitys eli se, että hälytettävien yksiköiden tulee tietää, mikä viranomaisen toimintaa tehtävällä johtaa.

”Kehittämistä vaatisi ilmoittautumiset johtavalle viranomaiselle. Vasteiden kautta tulleet hälytykset pistää yksiköt liikkeelle, mutta meripelastusjohtajan tilannekuvan saamiseksi on ensiarvoisen tärkeää tietää mitkä yksiköt tehtävälle on menossa.” (Rajavartiolaitos)

3. Millä tavoin yhteistoiminta on kehittynyt aluepelastuslaitosten aloitettua toimintansa 2004?

Suuri osa vastaajista koki, että muutosta on tapahtunut vuodesta 2004 hyvään suuntaan. Yhteistyötä tehdään aiempaa enemmän, ja yhteistyön kehittäminen on aiempaa selkeämmin organisoitua.

”Yhteistyön kehittäminen on ollut selkeämpää isossa organisaatiossa, kun vastuut ja yhteistyökumppanit ovat selkeästi tiedossa” (pelastustoimi)

”Yhteistoiminta on loikannut aimo harppauksen 10 vuodessa” (Rajavartiolaitos)

Yhteistoiminnan kehityksestä merkityksellisimmiksi koettiin näissä vastauksissa koulutusyhteistyö, resurssien yhteiskäyttö ja toisen viranomaisen huomioiminen valmiussuunnittelussa. Viranomaisten välisten yhteistyömuistioden koettiin selkeyttävän yhteistyötä muutamissa vastauksissa. ”Asiakkaan edun” ajattelun koetaan parantuneen viime vuosina, vaikka toisaalta vastauksissa mainittiin Rajavartiolaitoksen resurssien vähentyneen.

”Yhteistyötä on kehitetty mm. viranomaisyhteistyöfoorumeissa, kahden tai useamman viranomaisen välisissä tapahtumissa, sekä harjoituksissa” (pelastustoimi)

”Nykyään puhalletaan yhteen hiileen ja pyritään saamaan apu paikalle nopeasti riippumatta minkä väriset haalarit auttajalla on” (Rajavartiolaitos)

Muutamissa vastauksissa todettiin yhteistyön tason heikentyneen tarkastelujaksona, syiksi mainittiin muun muassa Vaasan MRSC:n lakkauttaminen ja yleisesti resurssien pieneneminen.

”Käytännön yhteistyö on muuttunut haasteellisemmaksi Rajan resurssien vähentyessä.” (pelastustoimi)

Useassa vastauksessa korostettiin henkilösuhteiden merkitystä yhteistyön toimivuuden kannalta ja vastaajilla oli tästä sekä positiivisia, että negatiivisia kokemuksia.

” – Avainasemassa ovat hyvät henkilösuhteet eri virkakuntien välillä – ”, Rajavartiolaitos.

4. Onko johtovastuun määräytyminen selkeää erilaisissa merellisissä onnettomuuksissa?

Valtaosassa vastauksista johtovastuun määräytyminen erilaisissa merellisissä onnettomuustilanteissa koettiin selkeäksi. Todettakoon kuitenkin, että vastauksien perusteella erilaisella kysymyksen asettelulla vastaajien ajattelua olisi pystytty ohjaamaan pohtimaan nimenomaan viranomaisten vastuualueiden rajapintojen tehtäviä.

”On, jos henkilöt ovat vähääkään perehtyneet ohjeistukseen” (pelastustoimi)

”Meripelastustapahtumia johtaa Merivartiosto, täysin selvä kuvio” (Rajavartiolaitos)

”On selkeää, esim. makean ja suolaisen veden kohtaamispaikoilla on sovittu selkeät johtovastuurajat” (Rajavartiolaitos)

Toisaalta useissa vastauksissa tuotiin esille vastuualueiden rajoilla olevien tehtävien haasteellisuus ja se, ettei toisen viranomaisen tuomaa lisäarvoa tehtävän hoitamiseksi

välttämättä osata huomioida. Koulutuksen ja yhteisen harjoittelun koetaan kuitenkin selkeyttävän tilannetta.

”Periaatteessa kyllä, mutta joskus on epäselvää ihan rannan läheisyydessä olleissa”
(Rajavartiolaitos)

”Rajavartiolaitos on mielestäni järjestänyt hyvin tiedotus- /koulutustilaisuuksia, joissa on kerrottu lainsäädännön muutoksista ja johtovastuun määräytymisestä meripelastustehtävissä. Merellisiä moniviranomaistehtäviä on harjoiteltu muutamia kertoja alueellamme, kuten Hilla-harjoitus vuonna 2009. Viranomaisten yhteistoiminta ja johtovastuun määräytyminen moniviranomaistehtävissä on jossain määrin selkiytynyt, mutta vaatisi säännöllisesti koulutusta, viranomaisten vuorovaikutusta ja johtamisharjoituksia.”(pelastustoimi)

Johtosuhteiden koettiin kuitenkin selkeytyvän ja johtosuhteiden selviävän sitä mukaa, kun onnettomuustilanne ja onnettomuuspaikka selviävät.

”Tehtävän ja onnettomuuspaikan tarkennuttua johtovastuut ovat mielestäni selkeät.”
(Rajavartiolaitos)

Muutaman vastaajan mukaan pelastustoimen joukot toimivat liian itsenäisesti ja tilannekuvan välittyminen johtovastuussa olevalle viranomaiselle on puutteellista. Yhteistyön toimivuudella on edelleen myös alueellisia eroja, joiden pohdittiin johtuvan mahdollisesti henkilösuhteista.

”Ei ole, koska monesti johtovastuun mukainen johtaminen on mahdotonta meripelastuskeskuksesta, koska tietoa ei saada riittävästi pelastuslaitokselta tai heidän yksiköiltä.”
(Rajavartiolaitos)

”Ei aina. Tuntuu, että johtovastuukysymyksissä on epäselvyyksiä edelleen alueellisesti. Etelässä homma toimii paremmin kuin pohjoisessa. Ongelma lienee tietämättömyydessä ja osittain myös persoonissa.” (Rajavartiolaitos)

Lisäksi vastauksissa tuotiin esille, että öljyntorjunnan johtovastuu koetaan jossain määrin epäselväksi. Pelastuslain ja meripelastuslain erot pelastustoiminnan osalta mainittiin myös eräässä vastauksessa epäselvyyttä aiheuttavana tekijänä.

5. Onko tilannepaikan johtajan tai OSC:n määräytyminen selkeää tilanteissa, joissa Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen joukkoja toimii SMC:n alaisuudessa?

Suurin osa vastaajista koki tässäkin tapauksessa tilanteen hyvin selkeäksi:

”On. MRCC määrää” (pelastustoimi)

”On, SMC määrää mikä yksikkö on paras johtamaan” (Rajavartiolaitos)

Muutamissa vastauksissa tuotiin esille alueen pelastustoimen pelastusjoukkueen johtajan käyttö OSC:na/tilannepaikan johtajana rannan läheisissä tehtävissä, pelastustoimen pienempien vasteaikojen vuoksi.

”On, usein rantapainotteisissa keikoissa rannalla oleva palomestari toimii OSC:nä.” (Rajavartiolaitos)

”Tilannepaikan johtajan tehtävä määräytyy yleensä paikalle ensimmäisenä saapuvalla pelastuslaitoksen päällystään kuuluvalle, koska vasteaika on heillä paljon lyhempi kuin merivartiostolla.” (Rajavartiolaitos)

Muutama vastaaja toi esille SMC:n ja pelastustoimen pelastustoiminnan johtajan merkityksen yhteisillä tehtävillä. Näissä vastauksissa käsiteltiin hieman myös edelliseen kysymykseen liittyviä asioita.

”SMC määrää tilannepaikan johtajan tai OSC:n tarvittaessa. Yleensä se, jolla on parhaat kyvyt tehtävän suorittamiseen. Merellisissä tapauksissa yleensä merivartiosto, esim. pelastus ja palo, ÖT-tehtävät yleensä pelastuslaitoksen virkamies.” (Rajavartiolaitos)

”Itselläni ei tällaisissa tilanteissa ole epäselvyyksiä, mutta tiedän tämänkin olevan johtajasidonnaista. Toisilta tehtävät ja vastuujaot tulevat hyvin selkeästi, mutta on olemassa myös toinen ääripää.” (Rajavartiolaitos)

Eräässä vastauksessa pohdittiin sitä, määrätäänkö OSC:n tehtävä yleisesti liian harvoin jollekin yksikölle.

”OSC määräyksiä tehdään todellisuudessa ehkä jopa liian harvoin, ehkä se johtuu siitä kun se sitoo yhden toimivan yksikön johtamiseen ja sen suunnitteluun.” (Rajavartiolaitys)

6. Aiheuttaako jokin organisaatioiden toimintatapa tai -malli haasteita yhteistoiminnalle? Kuinka tilanteen voisi korjata?

Aiempien kysymysten luoman linjan mukaisesti suuri osa vastaajista piti organisaatioiden yhteistyötä ja keskinäistä vuorovaikutusta toimivana, eikä näin ollen kokenut minään toimintatavan tai toimintamallin häiritsevän yhteistyötä.

”Yhteistyö ja vuorovaikutus on toimivaa.” (pelastustoimi)

”Organisaatioiden tavat/mallit eivät ole vaikeuttaneet yhteistyötä.” (Rajavartiolaitys)

Keskeisimmäksi haasteita luovaksi tekijäksi nousi organisaatioiden erilainen toimintakulttuuri. Vastauksissa nostettiin esille johtamiskulttuurien erot, Rajavartiolaityksella pelastustoimintaa johdetaan meripelastuskeskuksesta ja pelastustoimessa taas lähtökohdaisesti ”paikanpäältä”. Erilaisia vasteolosuhteita pidettiin myös yhteistoiminnan kannalta haasteellisena, sillä Rajavartiolaityksen ja pelastustoimen vasteet erilaisille tehtäville poikkeavat suuresti toisistaan.

”Haastavia on meripelastustilanteet, jossa ilmoitus tulee Häken kautta ja Häke on jo hälyttänyt pelastuksen monta yksikköä – Meripelastuskeskus ei voi yhtä aikaa johtaa ja antaa tehtäviä yksiköille, kun ei vielä tiedetä mitä tarvitaan ja missä. Esim. rakettihaavainnot pystytään hyvällä haastattelulla ja monen ihmisen kuulemisella rajaamaan suppeaksi alueeksi ja usein yksiköt ovat reilusti väärässä paikassa ilman niiden pientä jarruttelua.” (Rajavartiolaitys)

”Toiminnallisen yhteistyön hidasteena on aiemmin koettu olevan Rajavartiolaityksen hälyttämisohje, (epävarmuustilanne, hälytystilanne, hätätilanne) joka on aiheuttanut pitkiäkin viiveitä pelastustoimen mukaan hälyttämiselle meripelastustehtävissä.” (pelastustoimi)

”Kaikki pelastustoimen toimijat eivät välttämättä tunne Rajavartiolaitoksen suorituskykyä riittävällä tarkkuudella, jotta voisivat hyödyntää niitä yhteistyössä parhaalla mahdollisella tavalla. Vastaavasti Rajavartiolaitoksen yksiköillä ei aina ole riittävää tietoa pelastustoimeen liittyvistä tehtävistä tai toimintamalleista...” (Rajavartiolaitos)

Esille nostettiin myös viestiliikenteen ongelmat tehtävien aikana. Pelastustoimen yksiköiden viestit kulkevat vastaajien mukaan liian orjallisesti pelastusjoukkueen johtajan tai ryhmänjohtajan kautta, vaikka meripelastustilanteissa pelastusryhmien tulisi olla yhteydessä suoraan meripelastuskeskukseen.

”Se että usein pelastuslaitoksen yksikön viestit kulkevat P3:n kautta meripelastuskeskukseen eikä suoraan.” (Rajavartiolaitos)

Muutamit pelastustoimen edustajat mainitsivat Rajavartiolaitoksen henkilöstömäärän sekä muiden resurssien supistumisen näkyvän yhteistoiminnassa.

”Rajavartiolaitos on supistanut henkilöstömäärää alueella.” (pelastustoimi)

Muita kysymyksen myötä esille nousseita asioita olivat muun muassa vuorovaikutuksen puute ja tiedottaminen. Eräs vastaaja esitti ongelmalliseksi päivittäisen vuoropuhelun puuttumisen viranomaisten välillä ja esitti ratkaisuksi tähän esimerkiksi poke/peke-blogin hyödyntämistä. Tiedottamisvastuun korostettiin kuuluvan meripelastustehtävissä Rajavartiolaitokselle.

”Tiedottamisen osalta se, että pelastuslaitos on käsittäkseni jakanut päivystävien palomestareiden puhelinnumerot medialle. Silloin tällöin P3:t tiedottavat meripelastustehtävistä vaikka heidän ei sitä pitäisi tehdä.” (Rajavartiolaitos)

7. Kuinka haluaisit yhteistoiminnan muuttuvan lähitulevaisuudessa, esimerkiksi pelastustoimen uudistuksen myötä?

Enemmistä vastaajista halusi yhteistyön pysyvän ennallaan tai yhteistyön kehittyvän samansuuntaisesti, kuin se on viime vuosina tehnyt.

”Säilyvän vähintään nykyisellä tasolla.” (pelastustoimi)

”Mielestäni on menty koko ajan hyvään suuntaan ja yhteistyö on kehittynyt. Toivon, että toimivia merellisiä yksiköitä on pelastuslaitoksella yhtä tiheään kuin tähänkin saakka, jos esim. merivartioston yksiköt eivät ole kaikkialla enää 24h miehitettynä. Silloin saadaan turvattua myös kansalaisille tuotettavaa pelastuspalvelua kattavasti ympäri valtakunnan merialueiden.” (Rajavartiolaitos)

”Tälläkin hetkellä hyvä yhteistyö todennäköisesti tiivistyy, jos yhdistymiset toteutuvat suunnitelmien mukaan.” (pelastustoimi)

Olennaiseksi nähtiin vuorovaikutus niin organisaatio- kuin henkilötasolla, henkilösuhteiden merkitystä hyvän yhteistoiminnan perustana peräänkuulutettiin monessa vastauksessa. Eräässä vastauksessa työharjoittelu toisen viranomaisen mukana nähtiin mahdollisena keinona kehittää yhteistoimintaa.

”Toivon, että yhteistoiminta jatkuu vähintäänkin samalla tasolla. Työharjoittelu toisen organisaatiossa olisi myös jatkossa resurssien sen mahdollistaessa tervetullutta.” (Rajavartiolaitos)

”Alueen pelastuslaitosten, sekä Rajavartiolaitoksen johdot ovat pitäneet yhteistoimintapalavereita viime vuosien aikana – näiden palaverien toivotaan jatkuvan säännöllisinä myös tulevaisuudessa.” (pelastustoimi)

”Vuorovaikutus / Kontaktien luominen / Toisen roolin löytäminen ja näkeminen... siinä ainakin joitakin teemoja.” (Rajavartiolaitos)

Muutamissa vastauksissa mainittiin vielä resurssien ja tilojen yhteiskäyttö.

”Toivoisin voimavarojen yhdistämistä merellisen pelastustoiminnan edistämiseksi. Tukikohdat, henkilöstö ja kalustokin voisivat olla mahdollisimman pitkälle yhteiskäytössä.” (pelastustoimi)

8. Avoimen vastauskentän kommentteja

Noin puolet kyselyyn vastaajista kirjoittivat vielä avoimen kentän vastauksia. Vastauksissa kiiteltiin hyvin toimivaa yhteistyötä, mutta korostettiin toisaalta jo aiemmin teks-

tissä ilmenneitä yhteistoimintaa eri tavoilla hankaloittavia asioita. Avoimen kentän vastauksissa nostettiin jälleen esille henkilökemioiden merkitys yhteisen toiminnan suunnittelussa ja käytännön toteuttamisessa.

”Yleisesti ottaen yhteistyö toimii mielestäni erittäin hyvin. Jos jonkinlaista ongelmaa on havaittavissa, on kyse lähinnä henkilötason toimintakulttuurista, eikä niinkään Rajan ja pelastustoimen välisestä ongelmasta.”, Rajavartiolaitos.

”Tutut kasvot tuovat tarvittavaa kynnyksen madallusta asiassa kuin asiassa. YT-päivät, SMC-P3-rinki ja saunailta päälle.” (Rajavartiolaitos)

Muissa vastauksissa mainittiin vielä tiedotusvastuusta, öljyntorjuntaan liittyvistä tulevaisuuden mahdollisista muutoksista ja kiiteltiin jo nyt hyvin toimivasta yhteistyöstä.

”Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen öljyntorjunta-aseman sijoittaminen Virpiniemen merivartioasemalle Oulussa edesauttaa edelleen hyvää yhteistyötä...” (Rajavartiolaitos)

”Tiedottamisvastuuta tulisi korostaa. Eli tapahtumasta tiedottaa kokonaisuutena johtovastuussa oleva viranomainen ja osallistuva viranomainen tiedottaa vain omasta osuudestaan tehtävässä. Ellei tapauskohtaisesti sovita muuta.” (Rajavartiolaitos)

5.2 Yhteenveto tuloksista

Taulukossa 4 tarkastellaan kyselytutkimusten vastauksia suhteessa opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin.

Taulukko 4. Tuloksien yhteenveto

	Millainen on pelastustoimen ja rajavartiolaitoksen yhteistyön nykytila meripelastuksessa ja kuinka sitä tulisi kehittää?	Mitkä ovat merkittävimpiä haasteita pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen toimivalle viranomaisyhteistyölle?
2. Millaisia kokemuksia sinulla on Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen yhteistyöstä?	Yhteistyö miellettiin pääosin hyvin toimivaksi. Viranomaisten välisen vuorovaikutuksen merkitystä korostettiin. Pelastustoimi on tärkeässä roolissa alueilla, joilla Rajavartiolaitoksen resurssit ovat niukat.	Henkilösuhteiden koettiin vaikuttavan yhteistyöhön niin hyvässä kuin pahassa. Joillakin alueilla nähtiin tarvetta pelastustoimen henkilöstön lisäkoulutukselle viestiliikenteen ja tiedustelutiedon välittämisen osalta.
3. Millä tavoin yhteistoiminta on kehittynyt aluepelastuslaitosten aloitettua toi-	Pelastustoimen organisaatiouudistuksen koettiin edistäneen yhteistoimintaa.	Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen resurssien pieneneminen nähtiin haasteena.

mintansa 2004?	Tällä hetkellä yhteistyön koettiin kehittyvän positiiviseen suuntaan. Koulutusyhteistyö, resurssien yhteiskäyttö ja toisen viranomaisen huomiointi valmiussuunnittelussa koettiin merkityksellisimmiksi asioiksi yhteistoiminnan kehittämisessä.	
4. Onko johtovastuun määrittäminen selkeää erilaisissa merellisissä onnettomuuksissa?	Pääosin johtovastuun määrittäminen nähtiin selkeänä, mutta vastuualueiden rajoilla on epäselvyyksiä. Ne eivät kuitenkaan vaikuta yleensä lopputulokseen. Koulutuksen ja yhteisten harjoitusten koettiin selkeyttävän tilannetta.	Pelastustoimen joukot toimivat ajoittain liian itsenäisesti, eivätkä välttämättä huomioi meripelastustehtävistä johtovastuussa olevaa Rajavartiolaitosta. Öljyntorjunnan johtovastuu koettiin epäselväksi.
5. Onko tilannepaikan johtajan tai OSC:n määrittäminen selkeää tilanteissa, joissa Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen joukkoja toimii SMC:n alaisuudessa?	Tilannepaikan johtajan ja OSC:n määrittäminen nähtiin molemmissa organisaatioissa selkeänä.	
6. Aiheuttaako jokin organisaatioiden toimintatapa tai –malli haasteita yhteistoiminnalle? Kuinka tilanteen voisi korjata?		Erilaiset toimintakulttuurit nähtiin haasteita luovana tekijänä. Muun muassa johtamiskulttuuriin liittyviä eroja pidettiin ongelmallisena. Vasteolosuhteiden erojen nähtiin myös aiheuttavan haasteita. Vuorovaikutuksen puute ja henkilösuhteet nousivat esille myös tässä kysymyksessä.
7. Kuinka haluaisit yhteistoiminnan muuttuvan lähitulevaisuudessa, esimerkiksi pelastustoimen uudistuksen myötä?	Yhteistyön toivottiin säilyvän ennallaan tai kehittyvän samansuuntaisesti, kuin se on viime aikoina kehittynyt. Olennaisena yhteistoiminnan edellytyksenä nähtiin aktiivinen vuorovaikutus niin organisaatio- kuin henkilötasollakin.	
8. Tämä on avoin kenttä, johon voi kommentoida aiheeseen liittyen.	Tiedotusvastuun korostettiin meripelastuksessa kuuluvan Rajavartiolaitokselle. Tulevista muutoksista nostettiin esille öljyntorjuntaan liittyvät lakimuutokset.	Yhteistoiminta on yleisesti hyvällä tasolla ja ongelmia muodostuu lähinnä henkilötason toimintakulttuurista.

Kaikissa Webropol-kyselyn kysymyksissä valtaosa vastaajista oli sitä mieltä, että *yhteistoiminta ja yhteistyö Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen välillä on hyvällä tasolla*. Yhteistyön koettiin kehittyneen viimeisen kymmenen vuoden aikana paljon, ja nykyäänä yhteistyö toimii kyselyn vastaajien mukaan useimmilla alueilla hienosti. *Organisaatiouudistusten koettiin edistäneen yhteistyötä ja sen kehitystä*. Tulevaisuudelta toivottiin yhteistyön säilyvän vähintään samantasoisena kuin nytkin tai kehittyvän edelleen tämänhetkisen trendin mukaan positiiviseen suuntaan.

Kyselytutkimuksen edellä mainitut kiistattoman selkeän tuloksen ohella opinnäytetyössä nousi esille useita yhteistoimintaa jollain tavalla hankaloittavia tekijöitä ja konkreettisiakin esityksiä yhteistoiminnan kehittämiseksi. Kyselyyn vastanneista suurin osa oli Rajavartiolaitoksen henkilökuntaa, ja ehkä osittain tästä syystä enemmän kehitettäviä ja harjoittelua vaativia asioita löydettiin pelastustoimesta, toisaalta pelastustoimen toimijat osallistuessaan meripelastukseen ovat toisen viranomaisen vastuualueella, eikä ehkä voikaan olettaa, että osaaminen siellä on yhtä korkealla tasolla, kuin omalla toimintakentällä. Erityisesti kuudenteen kysymyksen, jossa kysyttiin organisaatioiden toimintatapojen tai -mallien mahdollisesti aiheuttaneita haasteita yhteistyölle, saatiin useita hyviä vastauksia.

Useissa vastauksissa tuotiin esille, että *pelastustoimi toimii liian itsenäisesti* meripelastustehtävissä. Tilannetiedot jäävät välillä välittymättä meripelastuskeskukseen tai ne kulkevat pelastusjoukkueen johtajan kautta, vaikka meripelastukseen osallistuvat yksiköt ovat lähtökohtaisesti suoraan SMC:n alaisuudessa. *Tiedustelutietojen välittyminen meripelastuskeskukseen on olennainen osa tilannekuvan muodostamista ja edellytys onnistuneelle johtamiselle.*

Tiedottamisvastuuta käsiteltiin myös monessa vastauksessa. Pelastustoimen pelastustoiminnan johtajien kerrottiin satunnaisesti tiedottavan meripelastustehtävistä, vaikka *johtovastuussa olevana viranomaisena Rajavartiolaitos vastaa tiedottamisesta* pelastustoimen pelastustoiminnan johtajan sijaan.

Sekä pelastustoimen että Rajavartiolaitoksen vastauksissa käsiteltiin yhteistoiminnan kehittämisen osalta tukikohtien ja asemien yhteiskäytön suunnittelua ja toteuttamista. Yhteisissä tiloissa toimittaessa myös henkilöstöt tulisivat tutummiksi, ja näin ollen yhteistyön mahdollisia kynnyksiä voitaisiin madaltaa. Muutamit vastaajat pohtivat myös kaluston ja jopa henkilöstön yhteiskäytön mahdollisuuksia.

Vuorovaikutuksen puute nähtiin yhtenä yhteistoiminnan ongelmana niin päivittäisessä kanssakäymisessä kuin tehtävillä. Ratkaisuina tähän esitettiin muun muassa viranomais-ten välistä peke/poke-blogia, työharjoittelua toisen viranomaisen mukana ja rannikon alueelle tilannekuvaa, jossa molempien viranomaisten resurssit olisivat nähtävillä. *Harjoitustoiminnan kehittäminen nähtiin myös edellytyksenä paremmalle yhteistyölle, ja*

muutamissa pelastustoimen vastauksissa kiinnitettiin huomiota siihen, että Rajavartiolaitoksen harjoituksiin osallistumista tulisi lisätä resurssien sen mahdollistaessa.

Muutama vastaaja koki *yhteistyön vaihtelevan suuresti alueittain niin Suomenlahdella, kuin Länsi-Suomessakin*. Henkilösuhteiden koettiin vaikuttavan merkittävän paljon yhteistyöhön ja niiden luomista ja säilyttämistä korostettiin useissa vastauksissa. Henkilösuhteilla koettiin olevan alueellisesti niin positiivisia kuin negatiivisiakin vaikutuksia organisaatioiden yhteistoimintaan.

Pelastustoimen näkökulmasta *Rajavartiolaitoksen hälyttämisohjeen nähtiin hidastavan avunsaantia*, sillä hälyttämisohjeen koettiin aiheuttavan viivettä pelastustoimen hälyttämiseen. Toisaalta *Rajavartiolaitoksen vastauksissa koettiin pelastustoimen saamat vastehälytykset haasteellisiksi*, koska vasteiden mukaiset resurssit lähtevät välittömästi liikkeelle, vaikka johtavalla viranomaisella ei vielä ole välttämättä tietoa siitä, minne apua todellisuudessa tarvitaan.

Eräässä vastauksessa pohdittiin SMC:n ja pelastustoimen pelastusjoukkueen johtajan rooleja yhteisillä tehtävillä. Vastaajan mielestä *SMC:n tulisi ottaa hyvin selkeä johtajan rooli tilanteessa, jossa pelastusjoukkueen johtaja on hälytetty*, jotta tehtävälle osallistuville yksiköille tai ryhmille on selvää se, kuka johtaa. Toisaalta *”rantapainotteisilla” tehtävillä pelastusjoukkueen johtajan nimittäminen OSC:ksi voisi parantaa tiedonkulkua molempiin suuntiin*, mikä ratkaisisi myös aiemmin kuvaillun tiedonkulkuongelman.

6 POHDINTA

6.1 Yhteistyön nykytila ja kehitys

Ensimmäisenä opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää organisaatioiden yhteistyön nykytilaa ja kehitystarpeita. Yhteistoiminnan nykytilasta saa hyvän kuvan tarkastelemalla opinnäytetyön teoriaa ja tutustumalla tutkimuksen tuloksiin. Yhteistyötä pidettiin yleisesti toimivana ja sen koettiin kehittyneen viime aikoina, mutta tutkimuksen tuloksissa saatiin toiveiden mukaisesti myös näkökulmia toiminnan kehittämiseksi.

Toisena opinnäytetyön tavoitteista oli selkeyttää pelastustoimen tehtäväkuvaa meripelastuksessa. Asiaa on käsitelty tämän opinnäytetyön toisen ja kolmannen luvun teoriassa monipuolisesti, ja todettakoon, että yhteistoimintaa ja pelastustoimen roolia käsittelevää aineistoa löytyy kattavasti useista lähteistä. Tähän työhön on koottu ydinasiat pelastustoimen tehtäväkuvasta ja yhteistyön perusteista.

Tutkimuksesta poimittuja haasteita yhteistoiminnassa olivat johtovastuun ja tiedottajan roolin hahmottaminen sekä pelastusjoukkueen johtajan rooli tehtävillä, joilla on mukana useita pelastustoimen pelastusryhmiä. Nämä havainnot olivat Rajavartiolaitoksen vastaajien tekemiä, tilannetta ei vastausten perusteella tiedostettu pelastustoimen puolella.

Useissa vastauksissa tuotiin esille, kuinka pelastustoimen pelastusryhmät eivät ymmärrä siirtymistään toisen viranomaisen vastuualueelle eli tilannetta, jossa siirrytään organisaation normaalista toiminnasta toimimaan esimerkiksi meripelastustehtävään Rajavartiolaitoksen johdettavaksi. Tavallaan raja meripelastuksen ja pelastustoimen vastuualueiden välillä on selkeä, mutta tehtävät voivat kuitenkin muistuttaa hyvin paljon toisiaan riippumatta johtavasta viranomaisesta. Esimerkiksi ihmisen pelastaminen vedestä voi olla meripelastusta tai pelastustoimelle kuuluvaa pelastustoimintaa sen mukaan, onko veden varaan joutunut ihminen tipahtanut ”suolaiseen vai makeaan veteen”. Hyvällä koulutusyhteistyöllä vastuualueiden rajat saadaan epäilemättä selväksi myös pelastustoimen henkilöstölle. Toinen käyttökelpoinen ratkaisu ongelmaan voisi olla johtovastuun ilmoittaminen vasteen mukaisesti hälytetyille yksiköille jo tilanteen alkuvaiheessa, erityisesti niissä tapauksissa, joissa johtovastuu on jo selkeästi määrätynyt toiselle niis-

tä. Onnistuneen yhteistoiminnan kannalta on olennaista ymmärtää vastuualueiden rajat ja johtavan viranomaisen vaihtuminen.

Vastauksissa tuotiin esille myös tilannetietojen ja tiedustelutietojen heikko välittyminen meripelastuskeskuksiin pelastustoimen yksiköiltä. Tieto joko jätti saavuttamatta meripelastuskeskuksen kokonaan tai se kulki pelastusjoukkueen johtajan kautta. Pelastustoimen organisaatiossa viestit kulkevat lähtökohtaisesti joukkueen tehtävissä ”komentoketjun” mukaisesti palomieheltä ryhmänjohtajalle ja ryhmänjohtajalta joukkueen johtajalle (päivystävälle palomestarille), joka on edelleen yhteydessä muihin viranomaisiin. Pelastusjoukkueen johtajalla on siis vahva johtajan rooli omassa organisaatiossaan. Eräässä kyselyn vastauksessa pohdittiin sitä, tulisiko SMC:n ottaa vahvempi johtajan rooli tehtävillä, joille liittyy myös alueen pelastustoimen pelastusjoukkueen johtaja. Näkisin, että johtovastuun korostaminen tällaisessa tilanteessa voisi toimia ja hälytetyt ryhmät muistaisivat todennäköisesti sen, kenen alaisuudessa poikkeuksellisesti toimivat. Toisaalta rantapainotteisissa tehtävissä pelastusjoukkueen johtajan käyttö OSC:na voi myös olla tilannekuvan päivittymisen kannalta hyvä ratkaisu, sillä se edellyttää pelastusjoukkueen johtajaa olemaan aktiivisesti yhteydessä meripelastuskeskukseen ja välittämään tietoa saadakseen toimintaohjeita onnettomuuspaikalle.

Aineiston vastauksissa eräänä yksityiskohtana mainittiin myös tiedotusvastuu. Lain mukaan tiedotusvastuussa on aina johtovastuussa oleva viranomainen ja muut osallistuvat viranomaiset tiedottavat ainoastaan omasta toiminnastaan. Vastaajien mukaan pelastustoimen pelastustoiminnan johtajat tiedottavat satunnaisesti meripelastustehtävistä, vaikka tiedotusvastuu olisi Rajavartiolaitoksen. Ongelmana lienee tässäkin tapauksessa johtovastuun hahmottaminen ja oman paikan ymmärtäminen yhteistoimintatilanteessa. Pelastustoimen edustajat antoivat positiivista palautetta Rajavartiolaitoksen järjestämästä aihepiiriä koskevasta koulutuksesta, ja sen koettiin perehdyttävän henkilöstöä hyvin yhteistoiminnan erityispiirteisiin. Jatkossakin laadukas ja erityisesti oikein kohdistettu ja oikean aihealueen koulutus on edellytys toimivalle yhteistyölle.

Yhtenä esille kohonneena haasteena nähtiin johtovastuun määräytyminen muun muassa niissä tilanteissa, joissa hätäkeskus on välittänyt tehtävän pelastustoimelle ja sen jälkeen siirtänyt tehtävänkäsittelyn meripelastuksen johtokeskukseen. Tällaisissa tilanteissa pelastustoimen joukot alkavat toimia itsenäisesti, eikä johtovastuussa olevalla Rajavar-

tiolaitoksella ole päätöksentekoon tai johtamiseen tarvittavaa tietoa. Opinnäytetyötä tehtäessä selvisi, että pelastustoimelle on parasta aikaa suunnitteilla omat tehtäväluokat erilaisille meripelastustehtäville. Kun uudet tehtäväluokat otetaan käyttöön, edellä mainittuun ongelmaan saadaan hyvin todennäköisesti helpotusta, sillä jo tehtäväluokka kertoo sen, että ollaan menossa tehtävälle toisen viranomaisen vastuualueelle.

Usean kysymyksen kohdalla monissa vastauksissa korostettiin henkilösuhteiden merkitystä toimivan viranomaisyhteistyön kannalta niin positiivisessa kuin negatiivisessakin merkityksessä. Kuten opinnäytetyössä on jo aiemmin todettu, niukkenevien viranomaisresurssien myötä yhteistyön tekemisen ja toimivan yhteistyön merkitys tulee jatkossa kasvamaan ja sille on epäilemättä kysyntää molemmissa organisaatioissa. Pelastustoimen uudistuksen myötä olisi järkevää vaikuttaa yhteistyön kehittämiseen soveltuvilla henkilövalinnoilla.

Viranomaisten uusi kenttäjärjestelmä KEJO tekee parasta aikaa tuloaan ja on muutamien vuosien sisällä todennäköisesti käytössä molemmilla viranomaisilla. KEJO on suuri uudistus viranomaisten nykyiseen PEKE/POKE-järjestelmään, ja se tuonee käyttöön laajalti uusia toiminnallisuuksia, jotka helpottavat yhteistoimintaa. Eräässä kyselyn vastauksessa mainittiin viranomaisten yhteiset ”blogit”, joiden kautta voitaisiin jakaa arkisia havaintoja tai tilannetietoja toiselle viranomaiselle. KEJO tuonee ratkaisun muun muassa edellä mainittuun toiveeseen. Ainakin poliisilla tällä hetkellä käytössä olevat blogit edellyttävät ajoneuvoihin monikanavareitittimiä, joita pelastustoimen ajoneuvoissa ei juurikaan käytetä. Pelastustoimen ajoneuvojen dataliikenne kulkee tällä hetkellä pääosin pelkän VIRVE:n kautta, eli uusien järjestelmien myötä uusien toiminnallisuuksien käyttöönotto edellyttää useimmiten myös laitteistojen päivittämistä.

6.2 Jatkotutkimukset

Öljyntorjunta merialueella

Opinnäytetyötä tehdessäni tutustuin öljyntorjunnan lakiteksteihin öljyvahinkojen torjuntalaissa. Aihepiiriä on tässä työssä käsitelty hyvin pintapuolisesti ja lähinnä esittelynomaisesti. Öljyvahinkojen torjuntalaki nykyisessä muodossaan jättää tulkinnan varaa muun muassa vastuuviranomaisista erilaisissa tilanteissa riippuen esimerkiksi onnettomuuspaikasta. Opinnäytetyön tekoaikaan on ollut esillä myös lain muuttuminen merellisten öljyvahinkojen osalta ja öljyntorjunnan siirtyminen mahdollisesti ympäristöministeriöltä sisäministeriölle. Jatkotutkimuksen aiheeksi soveltuisi yhteistyön tutkiminen erilaisten öljyonnettomuuksien sattuessa, ja selvitystä epäilemättä kaipaisi se, kuinka eri viranomaistahot näkevät vastuiden tällä hetkellä määräytyvän.

MIRG-ryhmien toiminta

Yksi osa pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen merellisiin onnettomuuksiin liittyvää yhteistyötä ovat pelastustoimen meripelastukseen koulutettujen erikoisryhmien toiminta (MIRG-ryhmät). MIRG-toimintaa on Suomessa Helsingin ja Varsinais-Suomen pelastuslaitoksilla, mutta MIRGiin liittyy myös kansainvälinen näkökulma ja Euroopassa käynnissä oleva MIRG EU-projekti (Maritime Incident Response Group. MIRG EU:n www-sivusto: <http://www.mirg.eu/>). Mahdollisena jatkotutkimuksena näkisin myös MIRG-yhteistyöstä saatujen tuloksien tutkimisen ja toiminnan kansainvälisen vertailun.

6.3 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyö on ensimmäinen tekemäni korkeakoulun lopputyö, minkä vuoksi varsinkin alkuvaiheessa työ tuntui suurelta ponnistukselta ja työstä suoriutuminen välillä jopa epävarmalta. Työtä tehdessäni pääsinkin tutustumaan ensimmäistä kertaa tieteellisen tutkimuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Mieluisana yllätyksenä työ sujui lopulta suuremmilta vaikeuksilta, mutta edellytti yllättävän pitkää ajatusten kypsytelyä ennen itse työn aloittamista.

Halusin opinnäytetyöni liittyvän jollakin tavalla omaan vapaaehtoisen meripelastuksen harrastustaustaani, sillä arvelin pystyväni hyödyntämään jo aiemmin hankkimaani

osaamista työn teossa. Sain lopulta aiheen opinnäytteeseen sattuman kautta Rajavartiolaitokselta, ja aihepiiri sivuaakin aiemmin suunnittelemani aihealuetta. Viranomaisten yhteistyö ja pelastustoimen sekä Rajavartiolaitoksen toiminta merellisiin onnettomuuksiin liittyen oli ennen työn aloittamista minulle kuitenkin varsin vieras aihe ja edellytti syventymistä alan kirjallisuuteen ennen itse kirjoitusprosessin aloittamista.

Opinnäytetyön tekemiseen kului aiheen saannista tämän kappaleen kirjoitushetkeen aikaa noin vuosi ja kolme kuukautta. Olin alun perin suunnitellut saavani opinnäytetyön valmiiksi noin vuodessa, mutta muun koulunkäynnin ohessa opinnäytetyön tekeminen osoittautui raskaaksi ja työn aloittaminen sekä työstäminen veivätkin suunniteltua enemmän aikaa. Pelastusopiston opettajakunta kehotti aloittamaan opinnäytetyön mahdollisimman aikaisin, ja aloitin prosessin toisen opiskeluvuoden jouluna, mikä tämän hetkisen näkemykseni mukaan on turhan aikaisin.

Opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta, joista toisessa käsitellään aihepiirin teoriaa ja toisessa työn aikana toteutettua tutkimusta. Aloitin opinnäytetyön kirjoittamisen tekeillä teoriaosion käytännössä kokonaan valmiiksi ennen tutkimukseen syventymistä. Teoriaosio edellytti minua perehtymään yhteistoimintaan, ja sen pohjalta minulla oli hyvät lähtökohdat laatia työn kyselytutkimus, jossa kerättiin näkemyksiä yhteistoiminnasta niin Rajavartiolaitokselta kuin pelastustoimeltakin. Kyselyn laatiminen oli yllättävän aikaa vievä osa opinnäytetyötä ja kysymysten muotoilu haastavaa. Vaikka kysely onnistui kokonaisuudessaan hyvin, olisin jälkeenpäin tarkasteltaessa halunnut vielä muuttaa ja tarkentaa muutamaa kysymystä. Koen onnistuneeni opinnäytetyöprosessin läpiviennissä ja saaneeni aikaiseksi tasapainoisen kokonaisuuden, jossa teoria ja tutkimus linkittyvät ja jäsentyvät hyvin toisiinsa nähden. Lisäksi ajatuksia herättävät tutkimustulokset osoittavat minulle tutkimukseni onnistuneeksi.

LÄHTEET

Maritime Inciden Response Group-projektin www-sivusto. <http://www.mirg.eu/>
14.1.2016

Meripelastusohje 2010.

Meripelastuslaki 1145/2001.

Merivartioston tehtävänkäsittely ja johtokeskustyöskentelyohje 2015.

Monialaisiin merionnettomuuksiin varautumisen yhteistoimintasuunnitelma, Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden luokittelu 2012. Saatavilla: http://www.raja.fi/download/38731_Onnettomuuksien_ja_vaaratilanteiden_luokittelu_19112012.pdf?e7bcec7417b9d288 [luettu 20.3.2016]

Monialaisiin merionnettomuuksiin varautumisen yhteistoimintasuunnitelma, alkusanat 2012. Saatavilla: http://www.raja.fi/download/38726_MoMeVa_alkusanat_20112012.pdf?fe82d27417b9d288 [luettu: 20.3.2016]

Pelastuslaki 379/2011.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje 2012.

Pelastustoiminnan johtaminen 2005. Pelastusopisto – Tutkimus- ja kehittämisyksikön julkaisu 26.5.2005.

Pelastustoiminnan käsitteet 2013. Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston julkaisu 1/2013.

Rajavartiolaki 578/2005.

Ronkainen, S; Karjalainen, A & Mertala, S, 2008. Kvalitatiivisuus, kvantitatiivisuus ja sähköinen kyselytutkimus. Teoksessa Ronkainen Suvi & Karjalainen Anne (toim.) Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa.

Salopuro, R 2009. Puolustusvoimien virka-apu pelastustoimelle ja osallistuminen pelastustoimintaan. Koulutuskeskus Dipoli, Teknillinen korkeakoulu.

Tuomi, J & Sarajärvi, A 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi, Helsinki

Turvallisuustutkintalaki 525/2011.

Valtioneuvoston asetus meripelastuksesta 37/2002.

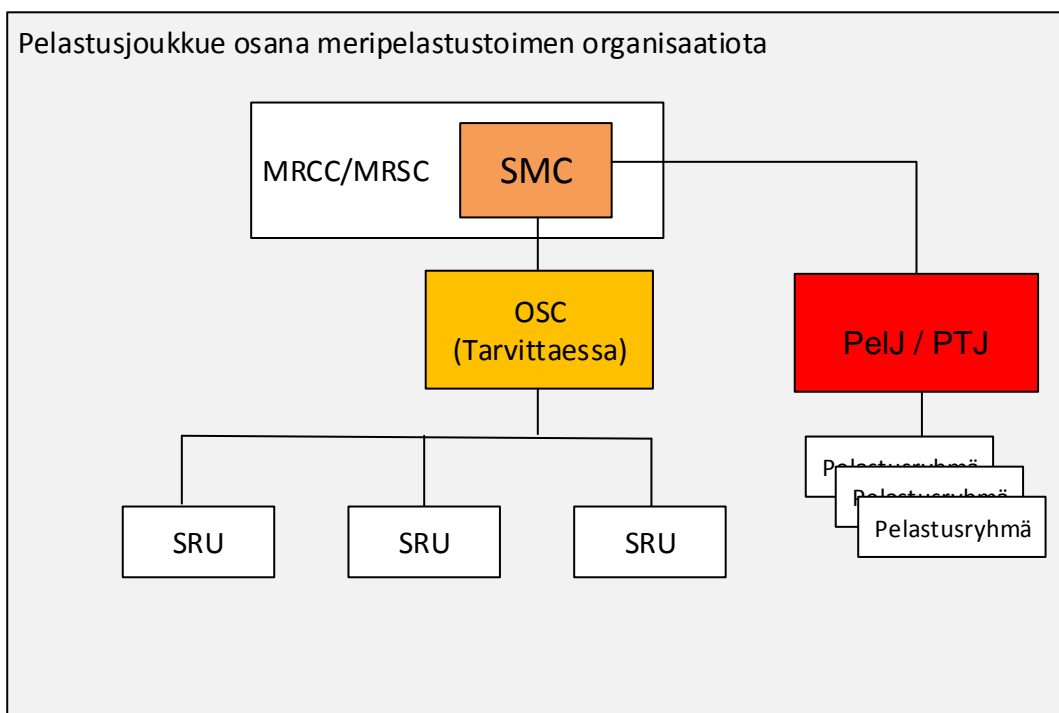
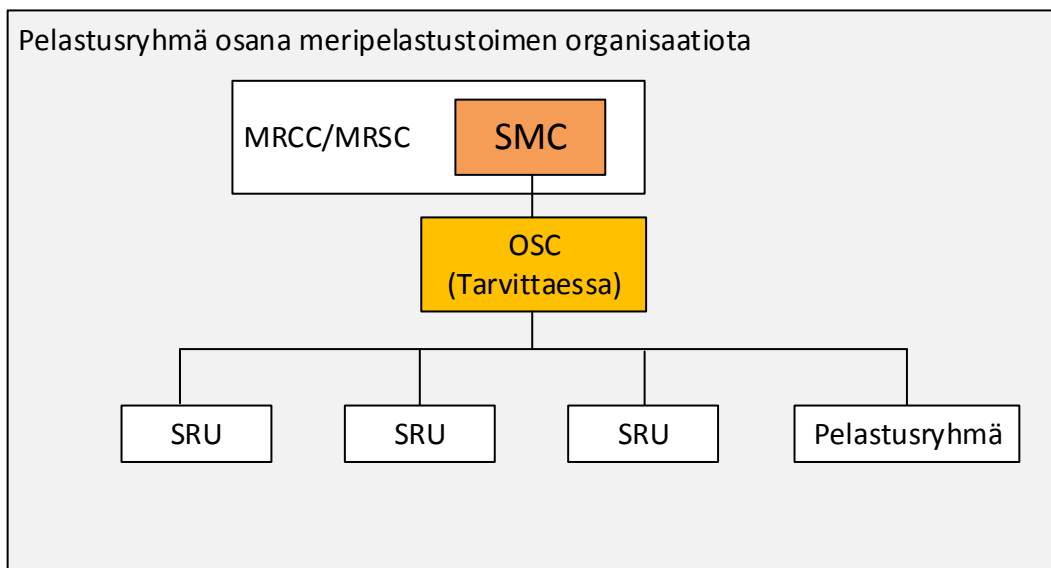
Valtonen, V. 2010. Turvallisuustoimijoiden yhteistyö operatiivistaktisesta näkökulmasta.

Vesseltriage user manual 2015.

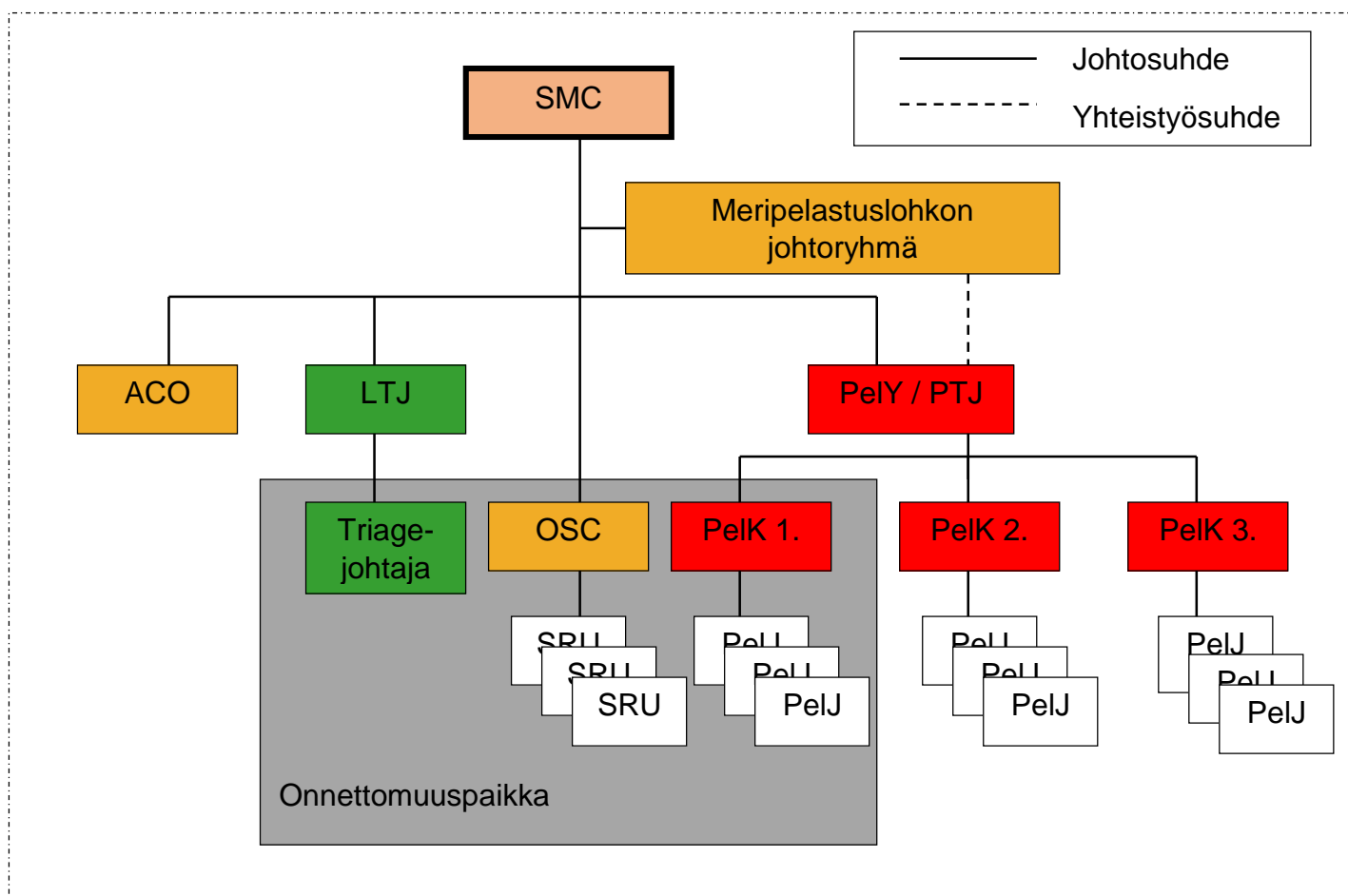
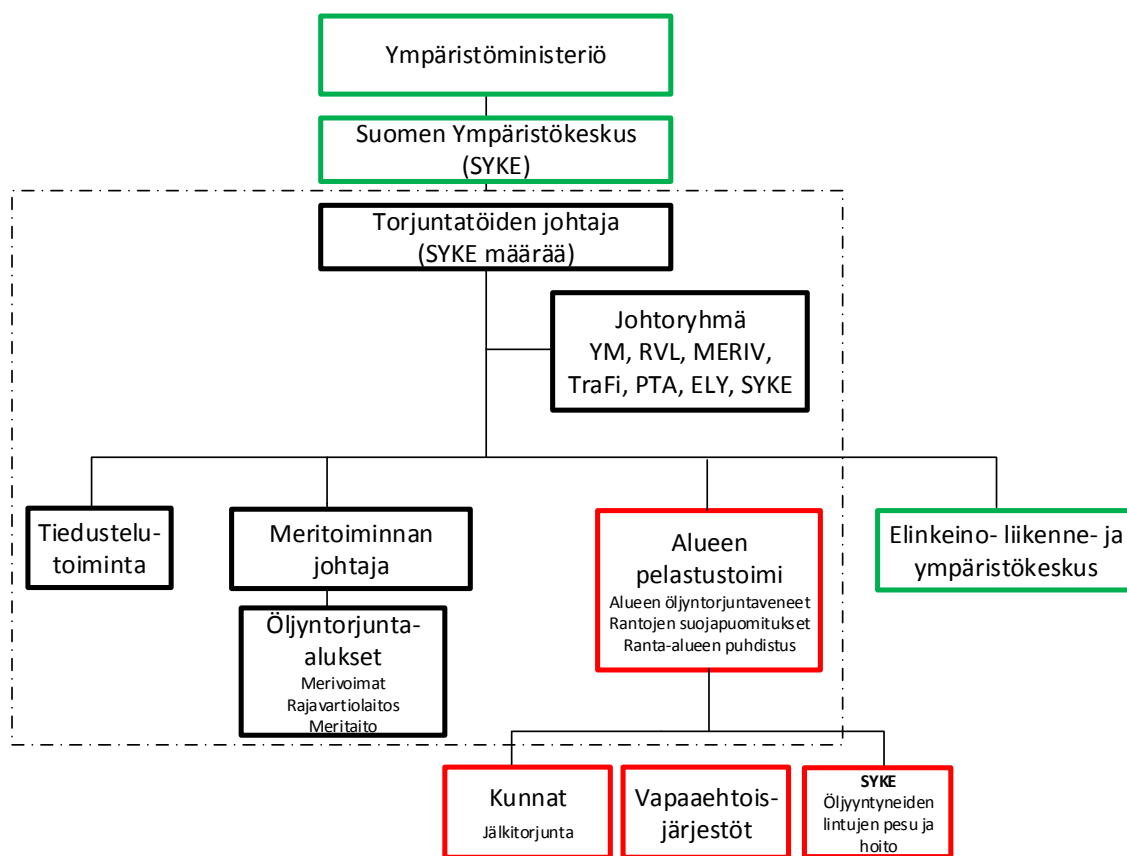
Öljyvahinkojen torjuntalaki 1673/2009.

LIITTEET

Liite 1 – Pelastustoimi osana meripelastustoimen organisaatiota

Liite 2 – Webropol-kysely

Kysely pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistyöstä merellisissä onnettomuuksissa

Kyselyn viitekehiksenä on otson mukainen pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistyö merellisissä onnettomuuksissa ja kaikki kysymykset käsittelevät tätä aihealuetta, vaikkei sitä erikseen kysymyksessä sanottaisikaan.

Kyselyssä voi tuoda esille myös yhteistyön suunnitteluun ja koordinointiin liittyviä asioita näkökulmia.

1. Vastaa työskenteleä *

- ☐ Rajavartiolaitoksessa
☐ Pelastustoimessa

Pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistyön nykytila

2. Millaisia kokemuksia sinulla on Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen yhteistyöstä?
 Esimerkkejä hyvistä tai kehittämistä vaativista yhteistyöistä?

3. Millä tavoin yhteistoiminta on kehittynyt aluepelastuslaitosten aloitettua toimintansa 2004?

4. Onko johtovastuun määrittäminen selkeää erilaisissa merellisissä onnettomuuksissa?
 Kuville johtovastuun määrittäminen, sinä vastaa peikastaan kyllä ei.

5. Onko tilannepaikan johtajan tai OSC:n määrittäminen selkeää tilanteissa, joissa Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen joukkoja toimii SMC:n alaisuudessa?

Yhteistyön haasteet

6. Aiheuttaako jokin organisaatioiden toimintatapa tai -malli haasteita yhteistoiminnalle? Kuinka tilanteen voisi korjata?

7. Kuinka haluaisit yhteistoiminnan muuttuvan lähitulevaisuudessa, esimerkiksi pelastustoimen uudistuksen myötä?

8. Tämä on avoin kenttä, johon voi kommentoida aiheeseen liittyen.
 Voit vastata tähän kysymykseen, mikäli haluat kommentoida aiheesta jotain mikä ei tullut aiemmissa kysymyksissä esille.

Liite 3 – Webropol-kyselyn vastaukset

Pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen yhteistyö merellisissä onnettomuuksissa

1. Vastaaaja työskentelee

Vastaajien määrä: 22

2. Millaisia kokemuksia sinulla on Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen yhteistyöstä?

Vastaajien määrä: 22

- Hyviä, mm. helikopterin käyttö pelastustehtävissä, merivartioaseman käyttö sukellusleirien tukikohtana jne.
- Molempien viranomaisten resurssien yhteiskäyttö toimivaa. Raja on osallistunut aktiivisesti maalla pidettäviin suuronnettomuusharjoituksiin. Rajan johtamiin harjoituksiin on osallistuttu aktiivisesti.
- Erittäin positiivinen.
Yhteistyö toimii monella organisaatiotasolla.
- Varsinaisten tehtävien hoitaminen sujuu jouheasti eikä niissä pääsääntöisesti ole ongelmia. Tietynlainen vuorovaikutus kuitenkin puuttuu, eivätkä viranomaiset ole välttämättä tietoisia toistensa toimista silloin, kun toimitaan vastualueen rajoilla. Tällöin esimerkiksi toiselta viranomaiselta saatava tuki tehtävän hoitamiseksi jää pois, vaikka siitä olisi ollut lisäarvoa.
- Hyviä kokemuksia.
  - Yhteisten puheryhmien avulla voidaan sopia suoraan yksiköiden välillä toimintatavoista tilanteessa
  - Rajavartiolaitokselta saadaan tarvittaessa kuljetuspalveluita esim. sairaakuljetukselle saariin.
  - yhteistä harjoitustoimintaa tulisi tehostaa. Ongelmana pelastuslaitoksella on työajan käyttö harjoituksia varten
- hyvä että yksiköt näkyvät pokessa niin pystytään käyttämään tehtävissä
- Kokemukset positiivisia
  - yhteisiä harjoituksia järjestetään
  - tunnetaan toinen toistemme kalusto
- Erittäin hyviä, yhteiset harjoitukset ja tunnemme toistemme kaluston vahvuudet ja heikkoudet
- Yhteistyö on ollut hyvää ja heitä hyödynnetään meripelastustehtävissä harvemmin asutuilla alueilla paljonkin.

Kehittämistä vaatisi ilmoittautumiset johtavalle viranomaiselle. Vasteiden kautta tulleet hälytykset pistää yksiköt liikkeelle, mutta meripelastusjohtajan tilannekuvan saamiseksi on ensiarvoisen tärkeää tietää mitkä yksiköt tehtävälle on menossa. Tässä olisi parannettavaa.

- Positiivisia kokemuksia meri- ja maastopelastustehtävistä sekä metsäpalojen sammuttamisesta. Yhteistyö on Lapissa erittäin tärkeää pitkien etäisyyksien, arktisen ilmaston ja pienten resurssien vuoksi.
- Toiminnassa yhteistyö pelaa hyvin.

Toistemme tehtäviin liittämisessä on ollut haastavia kohteita ja tulee aina olemaan erilaisista vastelosuhteista johtuen. Pelastustoimen tehtäviin lähtee iso joukko yksiköitä, koska maanteitse kumipyörä kulkee nopeasti, verrattuna meriolosuhteisiin. Helikopterin noustessa vasteseen, usein pelastuksen johto peruu liian aikaisin/ helposti helikopterin. Onko kustannus pelkoa?

- Merellinen yhteistoiminta meripelastustilanteissa. Rajan partiot mökkipaloissa Rajan ilma-alukset pelastuksen tehtävissä
- Alueella jossa merivartioston yksiköitä harvassa, niin pelastuslaitos on hoitanut kiireellisiä meripelastustehtäviä. Asutuskeskuksissa ihminen vedessä-tilanteissa pelastuslaitoksella on kyky reagoida huomattavasti nopeampi kuin merivartiostolla.
- Ensihoidon toiminnot saaristossa, Maastopalot saaristossa, etsinnät merellä, öljyntorjunta. Yhteiset koulutuspäivät. Yhteistoiminta Kymenlaaksossa on sujuvaa ja välit hyvät.
- Pääasiassa hyviä. Joskus on ollut epätietoisuutta johtovastuista, mutta niillä ei ole ollut vaikutusta lopputulokseen.
- Yhteistyö on toimivaa pääosin.
- Monipuolisia kokemuksia. Sellaiset meripelastustehtävät joihin pelastuslaitos on osallistunut usealla yksiköllä ovat usein päätyneet hyvin mutta tehtävien aikana hyvän tilannekuvan saaminen onnettomuuspaikalta on noussut usein haasteeksi.

Lisäksi usein pelastuslaitoksen yksiköt toimivat kovin itsenäisesti vaikka varmasti tiedostavat sen että meripelastustehtävät onnistuvat suuremmalla todennäköisyydellä jos ne johdetaan tehokkaasti.

Toisinaan myös päivystävät palomestarit tiedottavat tehtävistä medialle vaikka eivät ole tiedotusvastuussa. Pitäisi kaikille olla selvää että tapahtumaa johtava taho myös vastaa tiedottamisesta.

- Hyvät kokemukset. Kaikki tehtävät, joissa yhteinen rajapinta, on saatu hoidettua hyvässä yhteistyössä.

Erityisiä haasteita tai kehittämiskohteita ei tule mieleen.

- Pelastuksen ja ensihoidon tehtäviä on tehty aikojen saatossa yhteistoiminnassa, sitä kuitenkin erityisemmin harjoittelematta tai suunnittelematta. Rajavartiolaitokselta on saatu apua ensihoidon / ensivasteen kuljetuksiin vaikeakulkuisissa saaristossa. Etsintöihin merialueella on osallistuttu pyydettyä. Pintapelastusta on harjoiteltu satunnaisesti.

Öljyntorjuntaa, etsintää ja pelastusta merialueella olisi toivottavaa harjoitella yhteistyössä säännöllisesti. Voisimme näin tutustua toistemme valmiuksiin, kalustoon ja toimintatapoihin. Yhdessä toimiminen parantaisi uskoakseni kummankin viranomaisen toimintakykyä merellisissä onnettomuuksissa ainakin täällä harva-alueilla.

- Pelkästään hyviä kokemuksia. Isoimmissa onnettomuuksissa P3 saapuu Jokeen ja tuo pelastustoimen tietotaidon mukanaan.
- Hyviä Yhtisiä harjoituksia ja hälytyksiä
- Lähtökohta hyvälle yhteistyölle on hyvät keskinäiset kontaktit jolloin asioista on helppo sopia. Esimerkkinä hyvästä yhteistyöstä on kaluston säilyttäminen merivartioasemien laitureissa.

3. Millä tavoin yhteistoiminta on kehittynyt aluepelastuslaitosten aloitettua toimintansa 2004?

Vastaajien määrä: 22

- 2004 sijaan Rajavartiolaitoksen aktivointi ulkoisten kumppaneiden kanssa tehtävään yhteistyöhön on muuttunut.
- Merkittävin muutos on ollut rajan resurssien liittäminen pelastustoimen vasteisiin. Käytännön yhteistyö on muuttunut haasteellisemmaksi rajan resurssien vähentyessä.
- Yhteistoimintamuistio toiminnan perustaksi sekä maa- että merirajalla. Maarajalla aktiivinen yhteistyö päivittäisonnettomuuksissa.

Merialueen

harjoitusten

tehostuminen.

Koulutusyhteistyö.

- Ainakin yhteiset harjoitukset ja tietoisuus toisten toisen viranomaisen toiminnasta/kyvyistä/resursseista ovat lisääntyneet. Yhteistyön taso vaihtelee kuitenkin Suomenlahdella alueittain suuresti ja saattaa henkilöityä joko positiivisessa tai negatiivisessa tarkoituksessa. Itselläni on kokemuksia kummastakin.
- "Oman rajavartioaseman väki" on tullut tutummaksi. Yhteisiä harjoituksia on ollut enemmän kuin aikaisemmin.
- -
- Yhteistyö toimii hyvin
- Oikein hyvin
- Siitä on aika kauan aikaa. Ehkä valmiussuunnittelu ja yhteiset harjoitukset ovat lisääntyneet. Merivartiosto osallistuu pelastuslaitoksen järjestämiin suuronnettomuusharjoituksiin ja tosiin päin.
- Yhteistyön kehittäminen on ollut selkeämpää isommassa organisaatiossa, kun vastuut ja yhteistyökumppanit ovat selkeästi tiedossa. Yhteistyötä kehitetty mm. viranomaisyhteistyöfoorumeissa, kahden tai usean viranomaisen välisissä tapaamisissa sekä harjoituksissa.
- En osaa arvioida.
- Yhteistoiminta on loikannut aimo harppauksen 10 vuodessa.
- Yt-ryhmät
- MIRG
- Nykyään puhalletaan yhteen hileen ja pyritään saamaan lähin apu paikalle nopeasti riippumatta minkä väriset haalarit auttajalla on
- Rajavartiolaitoksessa työskentelevänä en pysty erittelemään muutosta mikä on aiheutunut toisen organisaation muutoksesta koska myös rajavartiolaitoksen organisaatio on elänyt ja muuttunut koko ajan. Mm. Vaasan Meripelastuskeskuksen lakkauttaminen vähensi yhteistoimintaa ja yhteisten toimintamallien kehittämistä.
- Lisääntynyt ja parantunut. Avainasemassa on kuitenkin hyvät henkilösuhteet eri virkakuntien välillä.
- Tutustumiset toisten toimintaa on selkeyttänyt kuvaa. Sopimukset ja muut ovat myös auttaneet tässä.
- Ei kompetenssia kommentoida tätä.
- Yhteistyön määrä on kasvanut valtavasti ja samalla myös kehittynyt oikeaan suuntaan. Esimerkiksi ymmärrys ja tietoisuus - puolin ja toisin - molempien kyvyistä ja kalustoista on kasvanut.
- Yhteistoiminnan; harjoitusten, koulutusten ja tehtävien myötä solmitut henkilösuhteet ovat entisestään kehittäneet yhteistoiminnan sujuvuutta.
- Ei kokemusta ennen v. 2004 (aloitin virassa v. 2006)
- Yhteistoiminta on tiivistynyt jonkin verran viime vuosina. Tämä johtuu mielestäni viranomaiskentän organisaatiouudistuksista, joilla toimintaa pyritään tehostamaan samalla henkilöstöresurssia supistaen. Siis vähemmällä enemmän. Aivan viimeaikoina on samasta lähtökohdasta "tunnusteltu" jonkin verran myös meritoiminnan tukikohtien ja kiinteistöjen osalta yhteistoiminnan tiivistämisestä ja taloudellisesti tehokkaammasta käytöstä.
- Ei havaintoa, Joken yhteistyökumppani suurissa onnettomuuksissa on aina ollut P3
- Tiivistynyt. Hälyt kulkevat suoraan toiselle viranomaiselle. Tosin rajavartiolaitoksen vähetäessä yksiköitä, tehtäviä on tullut enemmän pelastustoimelle.
- Itse en näkisi että aluepelastuslaitosten aloitettua toimintansa yhteistoiminta olisi kehittynyt. Edelleen hyvät yhteistyösuhteet korostuvat.

4. Onko johtovastuun määräytyminen selkeää erilaisissa merellisissä onnettomuuksissa?

Vastaajien määrä: 22

- On selkeää, jos on epäselvää niin kysytään ja sovitaan.
- Johtovastuu määräytyy lainsäädännön mukaan. Perusteet on käyty läpi viranomaisten kesken kuluvan syksyn aikana. Tilanne on selkeä öljyntorjunta poislukien.
- Kyllä on.
Ohjeiden mukaan toimitaan. MRCC johtaa ja määrää paikallisen johtajan tarvittaessa.

Pelastuslaitos tekee merellä rajan ominaisuudessa.

- Pääsääntöisesti johtovastuun määräytyminen on tänä päivänä selkeää, mutta edelleen "vastuualueiden" rajoilla tapahtuvissa tilanteissa on välillä epäselvyyksiä, eikä toisen viranomaisen lisäarvosta huolimatta käydä vuorovaikutusta.
- Tehtävän ja onnettomuuspaikan tarkennuttua johtovastuut ovat mielestäni selkeät
- Ei ole jos. Henkilö joka tilannetta johtaa ei mainitse siitä radiossa kaikille yksiköille.
- MRCC johtaa toimintaa. Johtovastuiden vaihtuminen tapahtuu hallitusti.
- MRCC määrää meillä kuka johtaa ja mitä.(sopii pelastustoimen kanssa).
- Ei se aina ole. Joskus jokisuiden ja merialueiden raja-alueilla se voi olla haastavaa. Laivan ollessa laiturissa kiinnitettynä pelastustöiden johtaminen kuuluu pelastuslaitokselle, mutta kun köydet on irti ja alus on kulussa, kuuluu johtaminen merivartiostolle. Kyllä johtosuhteet saadaan sovittua hyvin nopeasti, kun tilanne selviää, Tilanteiden alkuvaiheessa käy yleensä niin, että jokainen johtaa omiaan
- Yleensä on ja yhteistyö on sujuva!. Öljyntorjuntatehtävässä avomerellä johtajan määrää SYKE. Talvella jään päällä pelastuslaitos operoi pelastustehtävissä useimmin kuin rajavartiolaitos, tällöin pelastuslaitos johtaa tehtävää vaikka kyseessä on meripelastustehtävä (tiedottaa MRCC Turku). Saarten osalta välillä hieman epäselvää kenen vastuu on, mutta tehtävät on hoidettu hyvässä yhteistyössä, yleensä pelastuslaitoksen hoitamana.
- On selkeä.

esim maken ja suolaisen vedenkohtaamispaikoille on sovittu selkeät johtovastuurajat.

- Meripelastuksessa johtovastuussa ei ole koskaan mitään epäselvää. Meripelastusta johtaa SMC/raja. Aina!
- Ei ole koska monesti johtovastuun mukainen johtaminen on mahdotonta meripelastuskeskuksesta koska tietoa ei saada riittävästi pelastuslaitokselta ja heidän yksiköiltä.
- Riippuu paljon tapahtuuko rannalla tai sen läheisyydessä vai merellä. Ajoittain johtovastuun määräytyminen ei ole selkeää. Välillä hälytykset häkeistä ei tule molemmille virkakunnille, vaikka tehtävä vaatisikin molenpien läsnäoloa.
- Periaatteessa kyllä, mutta joskus on ollut epäselvää ihan rannan läheisyydessä olleissa meripelastustapahtumissa johtosuhteissa. Lähinnä se, että Pelastuslaitos on suorittanut meripelastusta ilman meripelastuksen tietoa/johtoa.
- On selkeää jos kyse meripelastuslain mukaisesta ihmishengen pelastamisesta. Yleensä muutenkin. Rajapinta ihmishengen/omaisuuden pelastamiselle ei aina ole yksiselitteinen..
- Ei aina. Tuntuu että johtovastuukysymyksissä on epäselvyyksiä edelleen alueellisesti. Etelässä homma toimii paremmin kuin pohjoisessa. Ongelma lienee tietämättömyydessä ja osittain myös persoonissa.
Yhteistyö on ainoa tie ja se pitää takoa kaikkien jäärien kalloon.
- Johtovastuun määräytyminen tai siihen liittyvät mahdolliset epäselvyydet eivät mielestäni ole haitanneet tehtävien hoitamista. Rannan lähellä tapahtuvissa tehtävissä on joskus ollut (aluksi) hieman epäselvää, että kuka tilannetta johtaa.
- Rajavartiolaitos on mielestäni järjestänyt hyvin tiedotus- / koulutustilaisuuksia, joissa on kerrottu lainsäädännön muuoksista ja johtovastuun määräytymisestä meripelastustehtävissä. Merellisiä moniviranomaistehtäviä on harjoiteltu muutamia kertoja alueellamme, kuten Hilla-harjoitus vuonna 2009. Viranomaisten yhteistoiminta ja johtovastuun määräytyminen moniviranomaistehtävissä on jossain määrin selkeytynyt, mutta vaatisi säännöllisesti koulutusta, viranomaisten vuorovaikutusta ja ”johtamisharjoituksia”.
- Meripelastustapahtumia johtaa merivartiosto, täysin selvät kuviot
- On, jos henkilöt ovat vähääkään perehtyneet ohjeistukseen.
- Hyvien yhteisten harjoitusten kautta on johtosuhteet saatu hiottua kohdalleen.

5. Onko tilannepaikan johtajan tai OSC:n määräytyminen selkeää tilanteissa, joissa Ravartiolaitoksen ja pelastustoimen joukkoja toimii SMC:n alaisuudessa?

Vastaajien määrä: 22

- Eihän vaan joku selitä tästä tilanteesta jo vahingossa tuossa ylemmässä vastauksessa?
- On
- Tehtävässä toimii johtavan viranomaisen määräämä henkilö.
- On. MRCC määrää,
- Itselläni ei ole tällaisissa tilanteissa ollut epäselvyyksiä, mutta tiedän tämänkin olevan johtaja sidonnaista. Toisilta tehtävät ja vastuujat tulevat hyvin yksiselitteisesti, mutta on olemassa myös toinen ääripää.
- Kyllä
- Siitä täytyy selvästi mainita kuka on osc, muuten sitä ei voi tietää.
- OSC:n määräämisestä vastaa MRCC. Mielestäni ongelmia ei ole esiintynyt.
- On. SMC määrää mikä yksikkö on paras johtamaan
- Kyllä se yleensä on. Onnettomuuspaikan johtajan määrääminen on tärkeää jos se antaa jotain lisäarvoa tehtävän hoitamiselle. Yleensä OSC määrätään, kun on paljon toimivia yksiköitä ja paljon pelastettavia. OSC-määräys tehdään pelastustoiminnassa oleville yksiköille radiolla SMC:n toimesta ja kaikilta pyydetään kuittaus ilmoitukseen. OSC määräyksiä tehdään todellisuudessa ehkä jopa liian harvoin, Ehkä se johtuu siitä, kun se sitoo yhden toimivan yksikön johtamiseen ja sen suunnitteluun.
- MRCC Turku johtaa ja määrää OSC:n (paitsi haverilaivan osalta kapteeni päättää).
- Kyllä on SMC määrää OSC:n.
- Jos ollaan meripelastustilanteessa OSC käytöstä ja määräämisestä päättää aina SMC. Pelastus voi meripelastustilanteessa toimiessaan sisäisesti määrätä omien joukkojen osalta tilannejohtajan, mutta silti joukot toimivat aina SMC määräysten ja ohjeiden mukaan
- OSC käsketään erikseen ja sen toimet määräytyy kansainvälisten lakien perusteella. Meripelastusjohtaja päättää koska OSC:lle on tarve ja kyseessä on yleensä alusluokan onnettomuus. "tilannepaikan johtajan" tehtävä määräytyy yleensä paikalle ensimmäisenä saapuvaksi pelastuslaitoksen päällystöön kuuluva koska vasteaika on heillä paljon lyhyempi kuin merivartiostolla.
- SMC määrää tilannepaikan johtajan tai OSC tarvittaessa. Yleensä sen, jolla on parhaat kyvyt tehtävän suorittamiseen. Merellisissä tapauksissa yleensä merivartiosto, esim. pelastus ja palo, ÖT tehtävät yleensä pelastuslaitoksen virkamies
- Periaatteessa kyllä, mutta usein jää tekemättä, koska monet yhteistapahtumat ovat niin lähellä rantaa ja nopeasti ohi, että tällä ei juuri merkitystä (yleensä).
- Aika vähän kokemusta tästä käytännön elämästä. Mutta usein on.
- Kokemukseni mukaan on, kunhan SMC ottaa selkeän roolin tapahtumaa johtavana virkamiehenä. SMC pystyy vaikuttamaan valtavasti siihen mihin suuntaan homma menee. Kaikki on kiinni selkeästä viestiliikenteestä ja oman johtovastuun tuomisesta esille jokaiselle osallistuvalla yksiköllä.
- Yleisesti ottaen kyllä.
- Ainakin harjoituksissa se on selkeää. Tositilanteita perämerellä on onneksi todella harvoin, joten niistä ei ole paljon kokemuksia.
- On, usein rantapainotteisissa keikoissa rannalla oleva palomestari toimii OSC:nä
- On ainakin yleensä
- On niissä tapauksissa missä OSC on määrätty.

6. Aiheuttaako jokin organisaatioiden toimintatapa tai -malli haasteita yhteistoiminnalle? Kuinka tilanteen voisi korjata?

Vastaajien määrä: 22

- Ei
- Yhteistyö ja vuorovaikutus on toimivaa.
- Ei esteitä.

- Vuorovaikutus ja tietynlainen päivittäinen vuoropuhelu viranomaisten välillä puuttuu. Yksi mahdollinen kehityssuunta olisi se, että paikallisella viranomaisjohdolle rakennettaisiin jokin päivittäistoiminnan vuorovaikutus kanava, jossa keskustelua voi käydä (esim poke/peke-blogi). Kun on olemassa linkki toiseen viranomaiseen ja tieto suunnitellusta toiminnasta, on yhteistyö helpompaa ja luonnollisempaa. Kun jokainen häärii mustasukkaisesti omassa ruudussaan eikä katso siitä ulos, jää moni asia näkemättä ja kokematta.
- Ehkä hieman ongelmia aiheuttavaa on se että rajavartiolaitoksella toimintaa johtaa MRCC ja pelastustoimintaa johdetaan paikan päältä. En tiedä miten tilannetta voisi korjata
- Se että usein pelastuslaitoksen yksikön viestit kulkevat P3n kautta meripelastuskeskukseen eikä suoraan.
- Organisaatioiden tavat/mallit ei ole vaikeuttaneet yhteistyötä
- Ei tule mieleen.
- Radiokutsujen monimutkaisuus virveliikenteessä kaikilla viranomaisilla. Monesti kun on paljon yksiköitä, on haastavaa pitää tilannekuva kun kutsuja ja kulkupelejä ajan tasalla. Sitten kun vielä ollaankin VHF-kanavilla, kutsut voivat olla vielä erit silloin. Varmaankin jokin ohje eri viranomaisten logiikasta kutsujen suhteen.
- Rajavartiolaitos on supistanut henkilöstömäärää Lapin alueella.
- Toistemme tehtäviin liittämässä on ollut haastavia kohteita ja tulee aina olemaan erilaisista vastelosuhteista johtuen. Pelastustoimen tehtäviin lähtee iso joukko yksiköitä, koska maanteitse kumipyörä kulkee nopeasti, verrattuna meriolosuhteisiin. Helikopterin noustessa vasteseen, usein pelastuksen johto peruu liian aikaisin/ helposti helikopterin. Onko kustannus pelkoa?
- Kyllä. Pelastuksen yksiköt eivät edelleenkään osaa kommunikoida suoraan meripelastuskeskukseen vaikka toimivat meripelastustilanteissa ja meripelastuskeskuksen alaisuudessa. Yksittäiselle palomiehelle on niin lujasti hakattu selkärankaan että voi puhua vain omalle P3 tai11. Nyt tähän pitäisi jo saada muutos. Sen lauluja laulat kenen leipää syöt - sanoo sananlasku. Yksikön olis iana ymmärrettävä missä tehtävässä toimii ja eritoten , kenen alaisuudessa. Eli sitä tulee ohjeet ja määräykset ja mihin minä yksikkönä' pyrin samaan lisätietoa keikkaan liittyen.
- Haastavia on meripelastustilanteet jossa ilmoitus tulee häken kautta ja häke on jo hälyttänyt pelastuksen monta yksikköä. Niin kuuluukin tehdä tilanteissa joissa on ihminen vedessä mutta eksymiset, hätärakettihavainnot, karilleajot ym. vaativat usein haastatteluja ja tilanteen selvittämistä. Meripelastuskeskus ei voi yhtä aikaa johtaa ja antaa tehtävää yksiköille kun ei vielä tiedetä mitä tarvitaan ja missä. esim rakettihavainnot pystytään hyvällä haastattelulla ja monen ihmisen kuulemisella rajaamaan suppeaksi alueeksi ja usein yksiköt ovat reilusti väärässä paikassa ilman niiden pientä jarruttelua.
- Ei mielestäni
- Mielestä ei aiheuta.
- Ongelmat yleensä käytännönläheisiä, eivät organisatorisia.
- Tiedottamisen osalta se että pelastuslaitos on käsittäkseni jakanut päivystävien palomestareiden puhelinnumeroita medialle. Silloin tällöin P3:t tiedottavat meripelastustehtävistä vaikka heidän ei sitä pitäisi tehdä. Ei ainakaan ilman että konsultoivat ensin johtovastuussa olevan SMC:n kanssa. SMC:den pitäisi ehkä ottaa vahvempi rooli silloin kun toimivat johtovastuussa tehtävässä jossa P3:n on onnettomuuspaikalla. Yksi vaihtoehto olisi nimittää P3:n OSC:ksi jolloin yhteydenpito olisi säännöllistä ja tilannekuva molemmilla varmastikin parempi.
- Kaikki pelastustoimen toimijat eivät välttämättä tunne Rajavartiolaitoksen suorituskykyä riittäväällä tarkkuudella, jotta voisivat hyödyntää niitä yhteistyössä parhaalla mahdollisella tavalla.

Vastaavasti Rajavartiolaitoksen yksiköillä ei aina ole riittävää kokemusta pelastustoimeen liittyvistä tehtävistä tai toimintamalleista, mikä saattaa aiheuttaa tehtävän aluksi hieman viiveitä, ennen kuin yhteinen sävel löytyy.

- Toiminnallisen yhteistyön hidasteena on aiemmin koettu olevan rajavartiolaitoksen hälyttämisohje, (epävarmuustilanne, hälytystilanne, hätätilanne) joka on aiheuttanut pitkiäkin viiveitä pelastustoimen mukaan hälyttämiselle meripelastustehtävissä. Nykyisin kun alueellamme ei ole useinkaan rajavartiolaitoksen resursseja, eikä toimivaa meripelastusseura toimintaa paikallisen paloaseman / pelastustoimen resursseja hälytetään ehkä herkemmin. Rajavartiolaitos myös toisaalta tiedostaa paremmin pelastustoimen toimintakyvyn meripelastustehtävissä (esim. meripelastusyksiköiden katselmus 2015).

Fyysisen yhteistyön haasteena koen rajavartiolaitoksen kiinteistöjen siirtymisen kiinteistöyhtiön hallintaan, jolloinka tukikohtien jakaminen järkevällä ja tehokkaalla tavalla on vähintäänkin haas-

teellista.

Myös rajavartiolaitoksen resurssien väheneminen näkyy yhteistoiminnassa - mm. siinä, että 24/7-päivystävä rajaviranomainen on siirtynyt fyysisesti pois "pelastuslaitoksemme alueelta". Rajajohdoissa tilanteissa siis toimintaa johtava viranomainen saapuu nyt huomattavasti pidemmän matkan ja ajan päästä tilannepaikalle.

- ei haasteita
- Nykyään toimii aika ok
- Itselläni ei ole havaintoa

7. Kuinka haluaisit yhteistoiminnan muuttuvan lähitulevaisuudessa, esimerkiksi pelastustoimen uudistuksen myötä?

Vastaajien määrä: 20

- Tälläkin hetkellä hyvä yhteistyö todennäköisesti tiivistyy jos yhdistymiset toteutuvat suunnitelmien mukaan.
- Ei muutostoiveita.
- Säilyvän vähintään nykyisellä tasolla.
- Vuorovaikutus / Kontaktien luominen / Toisen roolin löytyminen ja näkeminen ...siinä ainakin joitakin teemoja.
- Tiivistä yhteistyötä tulee jatkaa. yhteistä koulutus / harjoitustoimintaa tulee kehittää niin että pelastuslaitoksen henkilökunnalla on paremmat mahdollisuudet osallistua rajavartiolaitoksen järjestämiin harjoituksiin. (kustannuskysymys)
- Ei parannusehdotuksia
- Ei mielipidettä
- Mielestäni on menty koko ajan hyvään suuntaan, yhteistyö on kehittynyt. Toivon, että toimivia merellisiä yksiköitä on pelastuslaitoksella yhtä tiheään kuin tähänkin saakka, jos esim. merivartioston yksiköt eivät ole kaikkialla enää 24h miehitettynä. Silloin saadaan turvattua myös kansalaisille tuotettavan pelastuspalvelua kattavasti ympäri valtakunnan merialueiden.
- Meripelastustehtävissä yhteistyötä kehittämällä kaluston yhteiskäytön suuntaan. Säilyttämällä hyvän yhteistyön vartiointueen kanssa.
- Tekniikka voisi mahdollistaa puolin ja toisin toistemme valmiuksien näkyvän tilannekuvana / vastaavana merenranta kuntien alueilla.
- Kehitetään yhteistyötä ja jalkautetaan toimintatavat sinne viimeiseen yksittäiseen palomieheen asti.
- Pitkien etäisyyksien aikana pitäisi myös meripelastuskeskuksista kaukana olevat pelastustoimen edustajat kiinnostua yhteistyöstä
- Toivon, että yhteistoiminta jatkuu vähintäänkin samalla tasolla. Työharjoittelu toisen organisaatiossa olisi myös jatkossa resurssien sen mahdollistaessa tervetullutta.
- Ei kommentoitavaa, nykyinenkin toimii hyvin.
- Yhteisiä koulutuksia ja tutustumisia enemmän. Vain sitä kautta saadaan mahdolliset solmukohtat avattua niin että toiminta kehittyy seuraavalle portaalle.
- Toivoisin yhteistyön kehittyvän edelleen suotuisaan suuntaan, kuten se on tehnyt koko virkaurani ajan.
- Toivoisin voimavarojen yhdistämistä merellisen pelastustoiminnan edistämiseksi. Tukikohdat, henkilöstö ja kalustokin voisivat olla mahdollisimman pitkälle yhteiskäytössä.

Alueen pelastuslaitosten sekä rajavartiolaitoksen johdot ovat pitäneet yhteistoimintapalavereita viime vuosien aikana - näiden palavereiden toivotaan jatkuvan säännöllisinä myös tulevaisuudessa.

- ei muutostarpeita Joken kannalta
- Ei välttämättä muuttua, mutta pysyä selkeänä.
- Säännöllinen yhteydenpito jatkukoon.

8. Tämä on avoin kenttä, johon voi kommentoida aiheeseen liittyen.

Vastaajien määrä: 9

- Raja on loistava ja esimerkillinen yhteistyökumppani.
- Ajankohtainen ja hyvä aihe. Ainakin Rajavartiolaitoksen resurssien supistuessa, tulee löytää kontaktit muihin toimijoihin, jotta kansalaiset saavat tarvitsemansa palvelun.
- Öljyntorjunta siirtynee tulevaisuudessa Sykkeltä SM:n alaisuuteen. Toiminnasta vastanneen sen jälkeen rajavartiolaitos. Nähtäväksi jää mikä on sen jälkeen pelastuslaitoksen rooli alusöljyvahinkojen torjunnassa
- Tutut kasvot tuovat tarvittavaa kynnyksen madallusta asiassa kuin asiassa. YT päivät SMC -P3 rinki ja saunailta päälle.
-
- Yleisesti ottaen yhteistyö toimii mielestäni erittäin hyvin. Jos jonkinlaista ongelmaa on havaittavissa, on kyse lähinnä henkilötason toimintakulttuurista, eikä niinkään Rajan ja Pelastuksen välisestä ongelmasta.
- Tiedottamisvastuuta tulisi korostaa. Eli tapahtumasta tiedottaa kokonaisuutena johtovastuussa oleva viranomainen ja osallistuva viranomainen tiedottaa vain omasta osuudestaan tehtävässä. Ell-ei tapauskohtaisesti sovita muuta.
- Toivottavasti vastauksista oli jotain hyötyä.
- Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen öljyntorjunta-aseman sijoittaminen Virpiniemen merivartioasemalle Oulussa edesauttaa edelleen hyvää yhteistyötä. Merellinen koulutus ja yhteiset harjoitukset.